

1983 - 1993

Värmlands ÅNOR

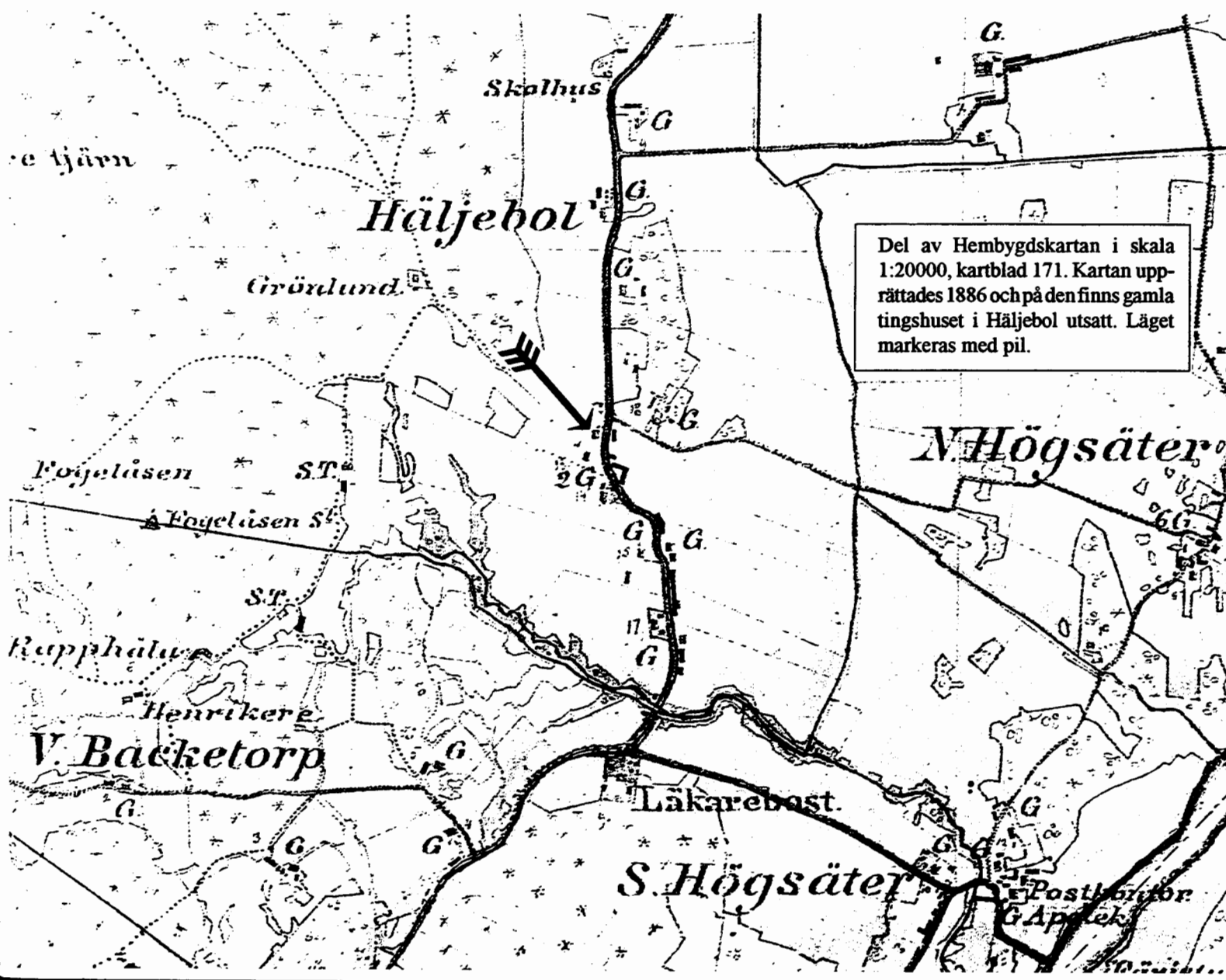
1993:2

Juni 1993

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Pris 30:-

Årgång 10

VärmlandsAnor utges som medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening

Upplaga 600 ex, 4 ggr/år

Föreningens adress Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 667 32 Forshaga

Medlemsavgift kronor 90 per år

Familjeavgift kronor 10 per år

Postgiro 46 96 60-5

Redaktör Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 664 32 Grums

Arkiv Emigrantregistret, Box 331, 652 08 Karlstad. Telefon 054-15 92 72

Besöksadress Gamla Badhuset, N Strandgatan 4, Karlstad

Produktion Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 653 40 Karlstad. Telefon 054-11 87 77

Manusstopp för 1993:3 är 6 aug 1993

Innehåll

Årsmötet 1993	2
Riksstämman Luleå	3
Släkten Lidback	4
Vad är Koopverdiskepp?	6
Handstilskurs	6
Domboksforskning	7
Vad finns i domböckerna?	8
Kyrkoarkivens L1-serie	9
Regeringsrätten	10
Antavla 23	11
Antavla 24	13
I Sofies chiffonjé	14
Ingenting är nytt	14
Tingshuset i Häljebol	15
Häljebolsprojektet	16
Folkkrörelsearkivet	17
Nordmarks dombok 1680	17
Domstolsväsendet	18
Landsarkiv?	19
Ur Blad och Forum	20
Boktips	20
Haploskopi	20
Anor sökes	21
Svar på Anor	22

Årsmötet 1993

Föreningens nionde årsmöte hölls i Gamla Badhuset lördagen den 13 mars 1993.

Val av . . .

Till mötesordförande valdes Anders Höglund och till mötessekreterare Stig Jonasson. Till föreningsordförande för 1993 omvaldes Lars-Gunnar Sander. Som ordinarie ledamöter i styrelsen omvaldes Bo Cider och Eivor Lantz samt nyvaldes Gunnar Jonsson. Stig Jonasson avgick ur styrelsen. Som suppleanter omvaldes Valla Johansson och Gunhild Svensson.

Till revisorer nyvaldes Kerstin Modén och Gerhard Kaukerat samt till revisorssuppleant omvaldes Bengt Tholin.

Till redaktör för VärmlandsAnor omvaldes Bernhard Granholm.

Till valberedningen omvaldes Gunnar Bergström och Allan Johansson samt nyvaldes Stig Jonasson. Gunnar Bergström är sammankallande.

Verksamhetsberättelsen

1992 års verksamhetsberättelse, resultaträkning, balansräkning, budget och revisionsberättelse godkändes och lades till handlingarna. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Medlemsavgifter

Årsmötet beslutade på styrelsens förslag oförändrad medlemsavgift för 1994, 90 kr för ordinarie medlem och 10 kr för familjemedlem.

Övriga frågor

Avgående sekreteraren Stig Jonasson avtackades av Lars-Gunnar Sander, som överlämnade en bokgåva. Gunnar Jonsson informerade om pågående arbetet med upprättande av forskarförteckningen. Bernhard Granholm rapporterade från besök på Stockholms Genealogiska Förenings temakväll den 11/3 kring Värmland.

Föredrag

Lars-Gunnar Sander hälsade redaktören för Släkthistoriskt Forum, Elisabeth Thorsell, välkommen att hålla sitt föredrag över ämnet Domböcker. Referat från detta föredrag finns på sida 7.

Styrelsen 1993

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754

Vice ordförande Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 66432 Grums. Telefon 0555-11153

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhags-gatan 25, 66140 Säffle. Telefon 0533-10559

Kassör Harald Persson, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-118777

Materialförvaltare Bo Cider, Skolgatan 12, 66060 Molkom. Telefon 0553-10378

Registrator Sonja Peterson, Ölmegatan 9 A, 65230 Karlstad. Telefon 054-119411

Ledamot Eivor Lantz, Lindersvägen, 66302 Hammarö. Telefon 054-525727

Suppleanter Bertel Swanson, Bruns-kog, 67094 Edane. Telefon 0570-55023

Gunhild Svensson, Odalvägen 15, 65350 Karlstad. Telefon 054-531448

Janet Leffler, Trumberget 5, 66300 Skoghäll. Telefon 054-513711

Valla Johansson, Industrigatan 12 E, 66133 Säffle.

Revisorer Kerstin Modén, Resedagatan 12, 65345 Karlstad. Telefon 054-560758

Gerhard Kaukerat, Radhusgatan 15 D, 66440 Slottsbron. Telefon 0555-30403

Revisorssuppleant Bengt Tholin, Stins-gatan 7, 65226 Karlstad. Telefon 158825

Valberedning Gunnar Bergström, Pion-gatan 24, 65345 Karlstad. Telefon 054-560698.

Allan Johansson, Industrigatan 12 E, 66133 Säffle

Stig Jonasson, Drevstagatan 49 A, 68141 Kristinehamn. Telefon 0550-17109

Styrelsemöte

Efter årsmötet valde styrelsen övriga funktionärer och konstituerade sig. Sammansättningen framgår av ramad spalt ovan.

Jubileum 10 år

I december i år blir Värmlands Släktforskarförening 10 år. Vi kommer att uppmärksamma detta på några olika sätt. Bland annat så har styrelsen beslutat att nr 1993:4 skall ha formen av ett jubileumsnummer med återblick på de 10 åren.

Om Du har något intressant minne från föreningens verksamhet så är vi tack-samma för bidrag om detta. Vi är även

intresserade av fotografier från föreningens verksamhet. Skriv namn och adress på baksidan, samt vad de föreställer så returnerar vi dem. I redigeringsarbetet av detta nummer kommer hela styrelsen att delta.

I nästa nummer, 1993:3, återkommer vi med höstens program inklusive de speciella jubileumsarrangemangen.

Riksstämman i Luleå

Riksstämman 1993 kommer att hållas 12-15 augusti i Arcus mässhall i Luleå och anordnas av Lulebygds Forskarförening i Luleå.

Utställarna erbjuds 500 kvm i stora utställningshallen och all den service som behövs för en lyckad utställning. Här finns också förstklassiga lokaler för föredrag och seminarier.

Restaurang och caféer hålls öppna hela dagarna för kaffe, lunch och middag, allt till låga barpriser.

Arcus stugby är belägen cirka 800 meter från mässhallarna med 74 stugor (två-tre- och fyrbäddsstugor), reserverade för tillresta besökare. Priset kommer att bli cirka 125 kr per person/dygn. Uppställningsplatser för husvagnar i nära anslutning till stugbyn erbjuds, och i stugbyn finns servicebutik.

Stämman öppnar redan torsdagen den 12 augusti kl 12.00. Det är då meningen att besökare till stämman skall kunna träffas och samtala över en kopp kaffe. På fredagsmorgonen öppnas mässan. Under fredagen och lördagen kommer ett tiotal intressanta föreläsningar att hållas.

Utflykter med kulturhistoriskt intresse kommer att anordnas. Förhandlingar pågår med Malmabanans Vänner om möjlighet att erbjuda besökare till stämman att åka ånglok till Arcushallen från Luleå järnvägsstation.

Fredag den 13 kommer ordförandekonferensen att hållas och på lördagen avhålls riksstämman. På lördagskvällen blir det bankettmiddag med dans. Redan på lördagseftermiddagen reses en lappkäta utanför entrén till mässhallen och man börjar helsteka renen till middagen på kvällen. Före bankettmiddagen kommer Gammelstads Husmodersförening, cirka 40 personer, att visa en klädkavalkad med historiska klädedräkter från 1400-talet till 1900-talet.

Riksstämman äger rum på lördag den 14 augusti kl 13.00. Vid stämman har stödjande medlemmar i släktforskarförbundet och enskilda medlemmar i förbundets medlemsorganisationer, t ex Värmlands Släktforskarförening, närvaro- och yttranderätt. Enbart valda ombud har röst-rätt.

Som ombud för Värmlands Släktforskarförening till årsstämman har styrelsen utsett Lars-Gunnar Sander och Harald Persson.

Åkerbär *Rubus Articus* som finns i samma flock som Björnbär och Hallon, är Norrbottens landskapsblomma

Annons

Fryksdals härads domböcker

sammandrag av Gunnar Almqvist, del II, omfattandetiden 1710-1725, har utkommit från trycket. Boken är på 628 sidor, återger i sammandrag det väsentliga av samtliga ärenden och har utförliga ort-, sak- och personregister. Som bilaga medföljer rättelser till del I (1600-talet). Boken kan erhållas genom Ö Emterviks hembygdsförening. Cirkapris 170.00

Matts Nilsson

S Ås 850, 686 04 Ö Ämtervik

Telefon 0565 - 300 35

Föreläsare

Lars-Erik Edlund, docent i nordiska språk: Dialektala öknamn, ortnamn, ord-förråd mm.

Phebe Fjellström, professor i etnologi: Samisk kultur.

Karin Axelman, forskningssjuksköterska: Alzheimers sjukdom och ärftligheten.

Osten Groth, länsbildningskonsulent och författare: Gränser och gränslöshet, om Nordkalotten och Lars Levi Laestadius.

Olof Hederyd, adjunkt: Finska krigets avslutning och följer i Haparandatrakten åren runt 1809.

P O Hillborg, leg läkare: Gauchers sjukdom och ärftligheten.

Kjell Lundholm, arkeolog: 7000 år på en fjärdedel av Sveriges karta.

Mauritz Nyström, fil dr: Släkten - ett stödjande nätverk förr och nu.

Jan-Olof Nyström, lärare: Ordbok över Lulemålet.

Evert Melefors, arkivchef: Sveriges medeltida personnamn.

Nils Slunga, skolinspektör: Arbetsstugorna i Norrbotten.

Egil Johansson, professor vid Umeå universitet: Läser och förstår, konsten att läsa kyrkböcker.

Släkten Lidback i Karlstad

I Hembygdsgillets i Karlstad årsbok 1922-1937 "Vi och vår bygd" har C V Bromander skrivit om släkten Lidback. Artikeln är intressant därför att den innehåller förutom mycket fullständiga kronologiska data mängder av randanmärkningar som förklarar levnadsförhållanden.

Årsboken är redigerad av folkskollärare Sigurd Gustavson. Ebba Marianne Lidback, född 1923-06-19, gift med konstnären Åke Bemler, innehar nu Hultsberg gård i Karlstad och är i 8. led ättling till anfadern Anders Lidback, har välvilligt lånat ut årsboken till Carlstads-Gillet som i sitt marsnummer 1993 återgav släkthistorien. Med benäget medgivande av tidskriften Gillets redaktör Harald Persson redovisas här tabeller I-IV.

C V Bromander skriver:

Släkten Lidback härstammar från Lidköping, av vilken stad den också har namn, men har sedan omkring 1750 tillhört Karlstad och Värmland.

Anders Lidback tabell I

Anders Lidback, född i slutet av 1600-talet, var kopparslagaremästare i Lidköping, död där 1732 och där begravnen 26/11. Gift 28/2 1716 i Lidköping med **Katarina Strandman**.

Barn 1. **Johannes**, född 1719, död 1755, kopparslagaremästare, se tab II.

2. **Maria**, född 1722 i Lidköping likasom syskonen, döpt 7/6, död som barn.

3. **Stina**, född 1724, döpt 19/1, död samma år, begravnen 27/5.

4. **Paul**, född 1725, döpt 15/5. Kom vid 25-årsåldern till Karlstad, där han i början av 1750-talet är skriven som "gossen", det vill säga lärling hos sin sväger kopparslagaren Peter Zander. Han skänkte 1759 till Karlstads domkyrka två pukor att begagna vid eldsvådor i staden.

Blev kopparslagaremästare och omsider husägare och rådman i Karlstad, förmögen och mångbetrodd. Hade även en gård i Lidköping. Ägde dessutom i Stora Växnäs en egendom, Kanikenäset vid

Karlstad, där han hade tegelbruk, samt halva frälsehemmanet Gum i Källby pastorat i Kinnefjärdings härad i Västergötland. Dessa tre fastigheter gjorde han genom förordnande av 28/3 1786 till fideikommiss för sin brorson, handlanden i Karlstad Andreas Lidback, och dennes ättlingar, därvid han dock bestämde, att åborna å frälsehemmanet Gum "Man efter Man skola orubba bibehållas så länge de betala årliga skatten efter Contract Tolf och Femton R:dr".

Åt släktingar och andra anslog han i sitt testamente vissa belopp. Till Karlstad skänkte han den Lidbackska stipendiefonden 4500 riksdaler specie och en fond till Karlstads fattigvård. 125 riksdaler specie anslog han till uppsättande av stenar vid Växnäs och Tegelbruket, å vilka skulle "utmärkas under hvilken Konungs, Landshöfdinges, Biskops, Borgmästares och öfriga Magistratspersoners tid" denna anordning blivit vidtagen.

Vid Karlstads domkyrkan hade han åt sig, hustru och majorskan Anna Magdalena Strömer uppfört ett gravkor, vars framtida underhåll han tryggade genom att till domkyrkan skänka 33 rdr 16 skilling, vilken fond ännu finnes kvar.

Anna Magdalena Loffman var född 169(4) och död 28/5 1775 i Karlstad 81 år gammal. Gift 11/6 1711 på Sölje med majoren vid Värmlands Regemente Johan Strömer, född 1680.

Paul Lidback avled i Karlstad 23/5 1786 och är jämte nämnda personer samt sin sväger, hertiglige hovpredikanten Bengt Forsman, född 24/9 1743 i Karlstad, död 28/4 1802, begravnen i nämnda gravkor, som dock sedermera blivit flyttat och ombyggt två gånger. Av honom finns ett väl bibehållet pastellporträtt på Hultsbergs gård.

Paul Lidback var gift 8/11 1753 i Karlstad med **Ingeborg Forsman**, född 1708, död 21/1 1784 i Karlstad av slag och jordfäst av biskop Daniel Herweghr, dotter av handlanden i Karlstad Magnus Forsman och Sara Vigelius.

5. **Margareta**, född 1727, döpt 25/4, död 7/7 1774 i Karlstad. Gift med kopparslagaremästaren i Karlstad, rådmannen **Petter Zander**, född 1712, död 9/9 1775 i Karlstad. Skulle den Lidbackska släkten dö ut skall enligt Paul Lidbacks bestämmelse rätten till det Lidbackska fideikommisset övergå till Petter Zanders och Margareta Lidbacks ättlingar.

6. Ett barn fött 1729, döpt 18/9 vars namn ej är antecknat i Lidköpings födelsebok, dött 1731 i Lidköping och begravt där 23/2.

7. **Maria** (posthuma), född 1733, döpt 9/3, död 6/2 1804 i Lidköping av vattusot, begravnen 12/2. Gift med borgaren **Mats Norén**, född 172(8), död 18/10 1789 i Lidköping av frossa 61 år gammal. Dessa makar bodde i Lidköping vid Melbygatan den 7/7 1756, då deras son Karl där föddes. Slutligen bebodde de i samma stad den gård, som där tillhörde hustruns broder Paul Lidback och som de efter hans död år 1786 enligt hans testamente fingo till skänks jämte 50 riksdaler specie.

Johannes Lidback tabell II

Johannes (son av Anders tab I), född i Lidköping, döpt 16/9, kopparslagaremästare där, bodde år 1746 på norra sidan om torget i nya staden och sista i "gamla staden" i Lidköping, död där 30/7 1755, begravnen 5/8. Gift med **Ingrid Schissner**, född 18/5 1723 i Lidköping, vistades sist hos en sondotter och hennes man, kronofogde Norrman å Kocklanda i Bro socken, död där 4/8 1811 av ålder, dotter av borgaren Georg Schissner som dog i Lidköping 25/11 1751 vid 90 års ålder, vars föräldrar enligt Lidköpings dödbok voro "borgarfolk i Saxen och staden Dressen".

Barn 1. **Andreas**, född 1744, död 1790, köpman se tab III.

2. **Lars**, född 31/12 1745 i Lidköping likasom syskonen, döpt samma dag, död där 19/12 1746.

3. **Katarina**, född 22/3 1748, död 26/3 1749.

Andreas Lidback tabell III

Andreas (Anders) (son av Johannes tab II), född 1744 i Lidköping, döpt 9/5, är i början av 1760-talet skriven hos apotekare Petter Freudenthal i Karlstad men i slutet av 1760-talet hos sin farbror rådmann Paul Lidback. Blev under 1770-talet egen "handelsman" i Karlstad och efter farbroderns död 1786 innehavare av fideikommisset Stora Våxnäs, död där 11/3 1790. Även av honom finns ett väl bibehållet pastellporträtt.

Gift första gången 13/2 1776 och vigd av biskop Daniel Herweghr med **Lisa Kajsa Forsell**, född 9/4 1756 i Karlstad, död där av feber 18/6 1779 klockan nära 1 förmiddagen efter 10 dagars sjukdom, dotter av rådmannen i Karlstad Bengt Gustav Forsell och Sara Kajsa Buchau samt kusin till biskop Esaias Tegnér's mor, prostdottern Sara Maria Seidelius från Kila.

Gift andra gången 21/8 1781 på Vassgårda i Varnum med **Anna Dahlberg**, född 9/1 1757 i Flosjötorp i Grythytte socken, död 26/4 1815 i Karlstad och där begravnen på västra kyrkogården vid norra kanten under täljstensvärd, dotter av bruksidkaren Erik Dahlberg och Katarina Olsdotter.

Anna Dahlberg var gift första gången 13/6 1775 i Flosjötorp med handlanden i Filipstad, brukspatron Sven Geijer, född 1746, död 6/5 1780 i Filipstad. Efter Andreas Lidbacks död blev hon tredje gången gift i juli 1795 i Karlstad med kaptenen vid Värmlands Fältjägare Harald Höke, född 24/9 1764 i Frosta härad i Skåne, död 2/5 1832 i Karlstad.

Barn 1. **Kajsa Inga**, född 9/11 1776 i Karlstad likasom syskonen, död 15/7 1833, begravnen på Karlstads västra kyrkogård under stenvärd. Gift 22/2 1795 i Karlstad med kaptenen och regementskvartermästaren vid Värmlands Fältjägare, sedan landskamreraren i Karlstad och kronofogden i Södersysslet, kammarråtsrådet Karl Fredrik Norrman, född 11/2 1766 i Katarina församling i Stockholm, död 24/8 1819 i Karlstad av feber men då skriven på sitt boställe Kocklanda i Bro socken. Han hade med Savolax lätta infanteriregemente deltagit i finska kriget 1789-90.

2. **Paul Gustav**, född 21/3 1778, död 29/7 1857, vice länsbokhållare se tab IV.

3. **Anders Johan**, född 8/4 1779, efter skolgång i Karlstad student i Uppsala 1791, bruksbokhållare och sedan kassör, död 1/5 1816 i Karlstad av vattusot.

4. **Andretta**, född 26/9 1782, död 20/4 1784 i Karlstad av kopporna.

5. **Erik**, född 31/5 1786, död 25/1 1788 i Karlstad av hjärtsprång.

Paul Gustav Lidback tabell IV

Paul Gustav (son av Andreas tab III), född 21/3 1778 i Karlstad, efter skolgång där student i Uppsala 1791, efter fadern innehavare av fideikommisset Stora Våxnäs, som han benämnde Paulsburg. Han blev chartae sigillitae ombudsman och 10/10 1806 efter kapten A P Sundé salpetersuppbördsman i Värmlands län.

Var en tid vice länsbokhållare i Karlstad, skriven på Lövnäs i Karlstads landsförsamling 1804-16, arrenderade militiebostället Hammar på Hammarön 1816-24, bodde på Lövnäs på Hammarön 1824-29 och på Östra Tye i samma socken 1829-49, varefter han är skriven som lanthandlare i Södra Gunnerudstorp i Östra Ämtervik, i vilken socken hans son var vice komminister 1844-51. Där kvarstod han även intill sin död, som inträffade 29/7 1857 hos hans måg Bergman på komministerbostället Bråsäter i Högsåters socken på Dal, där han ock är begravnen.

Lidback var en spekulativt anlagd, verksam och mångsidigt intresserad man, kulturentusiast och en i sin omgivning nog så väckande kraft. Valdes 1816 av sockenstämman till Hammarö kyrkas skaffare eller föreståndare. Med hjälp av ett odlingslån upptog han på Hammar icke mindre än 50 tunnland svår mark till åker. Deltog livligt i det kommunala livet och sökte alltid tillgodose ideala och sociala intressen. År 1824 kom han på obestånd och måste göra konkurs, vilket medförde att fideikommisset Stora Våxnäs då frändömdes honom och tilldömdes hans son Paulus Julius.

Den 30/8 1826 utbytte han namnet Lidback mot namnet Andrejos, som hänсыftar på faderns dopnamn Andreas. År 1830 återtog han det förra namnet

men bibehöll även namnet Andrejos, som han vanligen skrev med grekiska bokstäver. På Östra Tye hade han under åren 1830-39 ett litet tryckeri, därifrån han utgav flera av honom författade skrifter. Ett poetiskt arbete Mitt hjertas Runor utgav han i Karlstad 1847.

Han deponerade 14/3 1855 i Östra Ämterviks kyrka en vacker koffert, som skulle få öppnas den 21/3 1900 och som omtalas i Gösta Berlings saga under namn av farbror Eberhards koffert. Vid dess öppnande nämnda dag befanns den innehålla böcker och manuskript av givaren ävensom ett vackert oljefärgsporträtt av honom själv från hans ungdom samt silhuetter av hans båda hustrur.

Gift första gången 1801 med **Anna Julia Vallstedt**, född 8/9 1778 i Steneby på Dal, död 21/3 1823 på Hammar av lever sjukdom, dotter till prosten och kyrkoherden i Steneby filosofie doktor Lars Vallstedt och hans andra hustru Maria Nordengren. Vid sin första hustrus död skrev Lidback ett poem "Pauls minne af Julie", intaget i Mitt hjertas Runor.

Gift andra gången 20/9 1829 på Hammarön med **Anna Ulrika Schönbom**, född 15/9 1793 i Östra Hovlanda på Hammarön, död 1/2 1841 i Östra Tye i samma socken av magsjukdom och begravnen på Hammarö kyrkogård 11/2, dotter av komministern på Hammarön Olov Schönbom och Katarina Margareta Noreen av denna gamla förnämliga värmländska prästsläkt. "Vid min Andra Makas Likbädd" är ett poem av Lidback i Mitt hjertas Runor. **Anna Ulrika Schönbom** hade förut varit gift med lantmätaren Elias Alexander Pfeiffer, född 15/11 1773 på Hammarön, död där 5/8 1826 i Östra Tye, vilken även förut varit gift sedan 8/12 1799 med sin senare hustrus äldre syster Sara Maria Schönbom, född 27/10 1781 på Hammarön, död 13/5 1820 på Säter i Alsters socken.

Barn. 1. **Anna Maria**, född 3/5 1803 på Lövnäs i Karlstads landsförsamling, död 25/1 1876 i Stora Stömmestad i Segerstads socken. Gift 25/12 1828 på Hammarön med underofficeraren vid Värmlands Regemente **Bengt Gustafsson**, född 1/1 1800 i Skara, död 31/3 1870 i Segerstad, där båda makarna äro begravda.

2. **Karolina Sofia**, född ibidem någon dag emellan den 1 och 6 september 1804.

Varken födelse- eller dopdag än angivna i minstralböckerna, död där 24/8 1806 av vattenkoppor.

3. **Paulina Juliana**, född ibidem 16/8 1806, utskrevs från Hammarön 1830 till Bohuslän, vidare öden obekanta.

4. **Paulus Julius**, född 7/8 1808, död 25/3 1855, komminister se tabell V.

5. **Paul Oskar**, född ibidem 16/9 1810, död 9/1 1817 på Hammar av vatten i huvudet, begraven 16/1 på Hammarö Kyrkogård. Ett poem av fadern vid hans död finns i Mitt hjertas Runor.

6. **Paul Olov Cato**, född ibidem 6/10 1812, döpt 11/10 då bland dopvittnena befann sig den av Runeberg besjungne landshövdingen Olov af Wibeli, död 24/7 1813 på Lövnäs vid Karlstad av feber.

7. **Nahyda Sincera**, född ibidem 12/3 1814, en stilla och blid natur, som gjorde mycket litet väsen av sig. Till henne skrev fadern poemet "Till min 15-åriga

Dotter vid mitt 2:dra Bröllop" i Mitt hjertas Runor, död av ålder 15/5 1902 hos sin måg läraren N F Branzell i Berga i Åmåls landsförsamling men begraven vid sin man på Högsäters kyrkogård på Dal.

Gift 13/5 1842 i Lerboda i Boda socken, vigd av sin bror Paulus Julius, med komministern i Högsäter **Anders Gabriel Bergman**, född 26/12 i Karlskoga, död 6/7 1884 i Högsäter. Bland deras barn var vice pastorn i Gillberga filosofiekandidaten **Albin Daniel Bergman**, född 1854, död 1893.

8. **Laura Augusta Gustava**, född 25/9 1816 på Hammar på Hammarön, död 2/2 1827 på Lövnäs i samma socken och begraven 18/2 på Hammarö kyrkogård. Ett poem vid hennes död finns i Mitt hjertas Runor.

9. **Paul Oskar**, född 26/8 1830 på Östra Tye, död där 22/4 1832 av frossfeber, begraven 29/4 på Hammarö kyrkogård.

10. **Malvina Innocentia Sofia Desideria**, född 23/5 1834 i Östra Tye. Kom som ung till prosten i Sunne professor Anders Fryxells hem och familj, där hon sedan alltjämt förblev, så att hon den 23/5 1909 eller på sin 75-årsdag hos fröknarna Fryxell i Stockholm dekorerades med Kungliga Patriotiska sällskapets stora guldmedalj för 48 års troget bistånd åt familjen Fryxell. Död 19/12 1913 i Stockholm och där begraven.

Henne och systemen Nahyda gäller faderns poem "Till mina tvänne yngsta Döttrar" i Mitt hjertas Runor, Desideria ensam poemet "Desiderias Sjunde Namns- och Födelsedag". Henne gäller även poemet "Malvinas Julafton" i Mitt hjertas Runor.

C V Bromander

Fortsättning på Släkten Lidback följer i ett senare nummer av VärmlandsAnor

Vad är Koopverdiskepp?

I förra numret nämndes om en koopverdiskeppare. I protokollet från 1796 stavas ordet: coopwaerdieskjeppare. Stavningen "koopverdi-" har red satt själv. Förgäves sökte vi i moderna uppslagsverk och ordböcker som t ex Nationalencyklopedin och Svenska Akademiens ordlista efter ordet. Inte ens i den gamla upplagan av Nordisk Familjebok finns det medtaget.

Däremot finns ordet i Henrik Anderös Ordbok för släktforskare: co/o/pvaerdi/e/fartyg, kofferdifartyg, handelsfartyg.

Ordet finns också i Sohlmans Sjölexikon (1955): Coopvardieskepp, kofferdiskepp. Äldre benämning på handelsfartyg. Benämningen härstammar från holländska koopvardij, skeppsfart för handeln.

Så därför frågar vi efter synpunkter på hur ordet skall skrivas med modern stavning. Koopvardi eller koopverdi? Ett alternativ är koopvärdi. Eller skall man vara så radikal att man översätter till handelsfartyg?

BGm

Handstilskurs

En kurs i läsning av gamla handstilar har genomförts. Som lärare medverkade Peter Olausson. Däremot måste Vilmar Sjöberg lämna återbud av hälsoskäl. Istället medverkade Arne Linnarud. Vilmar Sjöberg lånade dock välvilligt ut sitt kursmaterial. Som kursbok användes Margareta Grafströms Handskrifter med kulturhistoria. Denna bok innehåller ett antal skriftprov med översättning till modernt språk, samt kommentarer till textinnehållet. Bland annat så förklaras sortförkortningar (lisspund mm) som förekommer i t ex bouppteckningar. Boktiteln blev ett tema för kursen. Såväl Peter Olausson som Arne Linnarud kompletterade sina handskriftstexter med lokal- och personhistoriska fakta.

I kursboken finns ett recept på en "släktforskarkaka" skrivet med 1700-talsstil. En av kursdeltagarna, Carin Widén, hade provat receptet och tagit med resultatet till kaffeпаusen. Kakan var välsmakande.

Om medlemsavgift 1993
ej är betald finns girokort
som bilaga

Frågor om medlemsregistret
Telefon 054-11 87 77

Föredrag, hållet vid årsmötet 1993-03-13.

Domböksforskning

i Vadstena landsarkiv

Efter årsmötesförhandlingarna höll Elisabeth Thorsell ett anförande om domböcker. Hon gav några exempel på det hon funnit i dessa. Huvudsakligen har hon forskat vid landsarkivet i Vadstena.

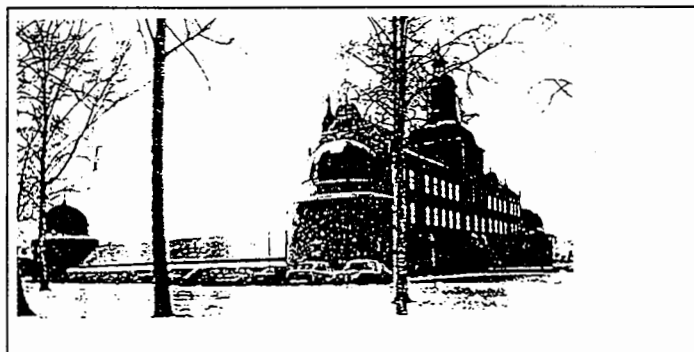
Där finns arkivmaterial från Östergötland, Småland och Öland. Domböckerna från häradsrätterna finns vanligtvis förtecknade i en serie med beteckningen A1a eller A1a. De olika volymerna i serien numreras löpande på vanligt sätt. Denna serie innehåller protokoll från de sk lagtima ting, dvs i förväg planerade och utlysta ting. Vid större brott hålls ting omedelbart efter brottet när som helst på året, sk urtima ting. Dessa tingsprotokoll finns ibland i A1a-volymerna, men kan även ha arkivlagts i en särskild serie.

Personregister

När det gäller att söka personer i domböckerna så finns det få register i de äldre domböckerna. Det som finns i domböckerna är saköreslängderna. Dessa är kronologiskt förda och innehåller uppgifter på de som dömts till böter. De register som finns är uppgjorda av forskare, för Värmlands del t ex för Fryksdals och Färnebo härad uppgjorda av Gunnar Almqvist resp Kjell Åberg. Däremot finns det gott om bouppteckningsregister. Bouppteckningarna har ju fler släktskapsuppgifter än vad domböckerna har. På landsarkivet i Vadstena finns dessutom ett specialregister för bouppteckningar. Mari-Anne Olsson har skrivit av ingressen av bouppteckningarna och samlat i ett register. Därmed ingår samtliga i ingressen omnämnda personer i registret. Hittills är ingresserna från 25 volymer bouppteckningar avskrivna.

Andra källor

Elisabeth Thorsell kombinerar forskningen i domböcker med forskning i andra typer av källor. Så t ex finns utdömda

Landsarkivet i Vadstena i historisk miljö

straff noterade i husförhörlängderna under rubriken "Frejd". Ett exempel var för en person som dömts för stöld av pälsmössa där noteringen "Dömd för stöld" fanns i husförhörlängderna i 30 år. I kyrkoräkenskaperna, serie L1 i kyrkoarkiven, finns vanligtvis redovisade de till kyrkan inlevererade böterna. En annan källa där domstolsmål satt sina spår är domkapitlens arkiv. Skilsmässor skulle handläggas av konsistoriet. Skilsmässa kunde beviljas när den ena parten inte uppfyllde alla krav i ett äktenskap. Så t ex begärde en rättares hustru boskillnad på grund av att maken skaffat sig flera skulder. I Linköpings domkapitels arkiv finns kring 1830 ca 100 skilsmässorfall noterade under en tidsperiod av 7 - 8 år.

Ibland kunde personers aktiviteter sträcka sig över flera härader. Som exempel nämnde föredragshållaren om ett mål i Hanekinds härad i Östergötland. Det gällde en soldat född i Riga, som vid en

permission över juldagarna "lånat" en häst i Hälsingborg. Han sökte sedan byta ut hästen, vilket upptäcktes av en länsman. En sådan person fördes sedan runt i fängstransport för att förhöras i de härader där de olika brotten begåtts.

Okänd fader

När det gäller att söka okänd fader, så har Elisabeth funnit att man med hjälp av domböcker kan få fram faderns namn i cirka ett av fyra fall. Detta gäller före 1855 då det var straffbart att bli ogift mor. För flera brott var straffet enligt lagen dödsstraff. Så t ex har det varit dödsstraff att slå sina föräldrar. Häradsrätterna dömd i regel efter lagens bokstav. Utdömda dödsstraff gick automatiskt till hovrätten, som i flesta fall sänkte straffet till kroppsstraff. Kroppsstraff kunde bestå av arbete på fästning resp spinnhus eller spö- resp risstraff. 1635-1644 utdömdes i Småland 1000 dödsdomar av vilka ingen verkställdes.

Allmogehumor i äldre tider beskriver Albert Engström i sina "Gubbar". I avdelningen Känn Dig Själv säger Johannis (som är illa sjuk):

- Kära Stava, ja kan rakt inte få ner silla å di sjuke potätera å bänkvällinga, men om du velle ge meg lite å den där goe skinka, som hänger i boa, så tror ja nok att ja sulle bli bättre

Stava: - Ja tror människa har blett sprett språngande galen, du kan väl begripa din uschlinge att den ska va te begravninga, din gluper!

Vad finns i domböckerna?

Vid träffen i Gamla Badhuset den 24 april var temat åter domböcker med Kjell Åberg från Mellerud som föredragshållare. Kjell Åberg har släktforskat sedan 1964 och doktorerar sedan 1985 vid universitetet i Göteborg inom ämnet historia.

Han har utbildat sig till historielärare och arkivarie. Isåväl släktforskning som akademisk forskning använder han material ur domböckerna. Han gav ett antal intressanta exempel på vad han funnit om sin släkt i dessa källor.

Vi har haft en sjungande föredragshållare vad jag vet en gång förut. Nu hade vi åter en. Dagens föredragshållare inledde med att sjunga "Tre små gummor skulle gå en gång till marknaden uti Nora". Därmed var den geografiska riktningen angiven.

Hans släkt Åberg kommer från Saxån på vägen mellan Filipstad och Hällefors. Till vad Kjell Åberg funnit i domböckerna om sin egen släkt och vad Nora har med saken att göra återkommer han själv med i ett kommande nummer. I detta referat skall vi blott ta några axplock ur föredraget och återge några allmänna fakta om domstolsväsendet.

När det gäller material från tiden före 1600-talet så finns inte så mycket bevarat. Under medeltiden och fram till början av 1600-talet kallas städernas domböcker för tänkeböcker. I resten av landet skrevs domarna före 1500-talet för det mesta i så kallade dombrev på pergament. De äldsta av dessa finns bevarade från 1200-talet och de flesta av dem har man under senare tid skrivit av och samlat i så kallade Diplomatarier. Dessutom kan man finna handlingar från olika specialdomstolar. Till exempel så avkunnades domen efter Linköpings blodbad 1600 av en specialdomstol.

Kjell berörde även bouppteckningar och arvskiften. Dessa finns i regel i andra serier än domböckerna i domstolsarkivet. Dock kan bouppteckningar finnas även i domboken. Blev det tvist kring arvskiftet, så kan man med stor säkerhet finna protokoll från detta i domboken. Han gav ett intressant exempel på detta där en av hans frus förfäders bouppteckning från 1741 blivit ogillad och måste göras om.

En ny bouppteckning upprättades 1742. Det intressanta är att båda bouppteckningarna innehåller uppgifter på föremål, som saknas i den andra. Av detta kan man dra den slutsatsen att ingen av bouppteckningarna var fullständig. Kjell antydde att det kunde bero på att rutinerna för denna förrättning var så pass nya. Bestämmelser om att bouppteckningar skulle upprättas fanns första gången med i 1734 års lag, som trädde i kraft den 1/9 1736.

Att finna sin släkt i domböckerna innebär ett träge sökande i stora textmassor. Ett värdefullt hjälpmedel i denna forskning är register. Detta faktum har Kjell Åberg rent praktiskt dragit konsekvenserna av. Han har delvis i samarbete med andra forskare gjort upp och givit ut ett antal personregister. Här följer en lista på de register som finns. Dessa har sorterats på 4 olika sätt efter släktnamn, förnamn, titel/yrke samt gård- och ortnamn.

1. Kinne härad 1650-1680, 346 s.
2. Grythytte härad 1641-1680, 250 s, med hjälp av Carin Widén
3. Färnebo härad 1664-1680, I-II, 278 s, (2. uppl Färnebo härad 1638-1690, I-II, 1083 s). Med Sven Myhl, Göteborg.
4. Värmlands bergtingsrätters domböcker 1657-1690, 353 s.
5. Grythytte härads bergstingsrätter 1662-1690, 106 s.
6. Torpa borgrätt, några år, 1660, 1681, 1683, 1686-1689, 1691.

Bergtingsrätter, dvs hammarting för smeder samt hytt- och gruvting för de som arbetade vid gruva och hytta. Vissa grevar hade domsrätt i sina grevskap. Ex Magnus Gabriel de la Gardie och grevarna Stenbock i Örestens grevskap och Torpa grevskap (Torpa stenhus). Borg-rätten tar samma mål som häradsrätten.

Registret för Färnebo finns inlämnat på bl a biblioteken i Karlstad, Filipstad och Hällefors, samt i Göteborg på landsarkivet och universitetsbiblioteket. Kjell nämnde även andra utgivna register, som till exempel Gunnar Almqvists för Fryksdals härad 1602-1700 och nyutgiven del 2 för

Kjell G Åberg, släktforskare i Mellerud
Fotograf Harald Persson

samma härad 1700-talet, samt Lars-Gunnar Sanders register för Hjo rådhusrätt 1691-1799. BGM

Värmlänningar

i förskingringen

Ur Skinnskattebergs dödbok 1754 (F:1).

Salomon Kiöhler, en ung dräng, gruvstigarens mästare Johan Kiöhlers och hustru Christina Gills son i Kyrkbyn, född i Värmland och Filipstads bergslag den 4 mars 1733, kommit till dop och kristendom, lärt läsa sina kristendomsstycken.

Förlidet år ankommit hit med föräldrarna, varit en beskedlig yngling. Den 21 juni eftermiddagen drucknade han i ån då han skulle simma.

L-G S

Kyrkoarkivens L1-serie

På annan plats i tidningen rapporteras om Kjell Åbergs föredrag om domböcker vid träffen i april på Gamla Badhuset. Nedanstående manus har vi tidigare fått från Kjell och det visar att denne domboksspecialist har även andra forskningsobjekt. Det påvisar även värdet av att i kyrkoarkiven läsa även andra volymer än husförhörlängder och födelseböcker. I kyrkoräkenskaperna, L1-serien kan finnas pusselbitar, som ger en mer fullständig bild av våra förfäder. Nedanstående är hämtat från Filipstads L1:1-volym, som även finns på SVAR-kort 53647.

Filipstads äldsta Kyrkoräkenskapsbok 1648-49

Jag har behållit originalstavningen med det undantaget att jag använder stor respektive liten som i modernt språkbruk. Det blir mera lättläst då. Ibland har skrivaren hoppat över bokstäver, som vi skulle förväntat oss, men dessa har jag tillfogat inom parentes (). Ett "m" eller "n" inom parenteser betecknar att denna bokstav före har ett så kallat fördubblingsstreck över sig i originaltexten.

"Uchgiff aff de fattiges peningar detta året ifrån walburgij 1848 intill (detta) dato igen 1649.

Först ähr sändt till håspijtalet till Mariestadh Kåp(par) m(ynt) femtyio dr. Sādan är u(t)chgiffuit āt de fattige i staden och sochnen som föllier:

Den 21 majj Markuss Finne fått 2 dr.

Bråtfellingen i Brattfors 1 dr

En besatt quinna fåt 2 dr.

De 11 junij Hans Olufsson 3 dr 8 öre.

Den 16 july hustru Olof(fs) 24 öre.

Den 27 september grānass kiāringen fått 1 dr 10 öre.

Den 26 nowember fick et besatt quinfålk 16 öre.

Den 20 december den siuke hustrun wed Gåsebåren 2 dr.

Den 17 december fick Per Finne 1 dr.

Den 23 december fingo denna: Anders Karijn 3 dr.

Döfue Marit 3 dr.

Halte Anna 2 dr.

Lars träl 2 dr.

Påfwell Fransoss 2 dr 16 öre.

Store Engebrecht 2 dr.

Håka skomakaress dātter 1 dr 16 öre.

Hamersmedz enckan i staden 1 dr.

Den 24 december Per Finne 1 dr 16 öre.

Hans Olufsson 3 dr.

Hammersmedz Enckan 2 dr.

Den 31 december fick en dräng ifrån Mariestadh som förut varit besatt 1 dr 16 öre.

Carl Ifuersson wed Gåsebåren 2 dr.

Jon Trullsson wed Gåsebåren 2 dr.

Den 21 januarij fick Lasses Marit På Båren 1 dr.

Sal. Måns Larsses Brijta 2 dr.

Den 11 februarij Markuss Fin(n)e 6 mark.

Den 25 dijtö Töress fått 1 dr.

Den 11 Martijunge Larss wed Gåsebåren fått 1 dr 17 1/2 öre.

Den 18 dijtö föfua Marit 2 dr.

Store Engebrecht 2 dr.

Anders Karin 2 dr.

Engebrechtz encka wed Saxån 2 dr.

Jon Trullsson 2 dr.

Siuke hustrun wed Gåsebåren 2 dr.

En encka wed Saxhytta 2 dr.

Den 26 Martij Markus Fin(n)ess hustru fått 1 dr 16 öre.

Den 8 aprill finge desse neml(igen): Ham(m)ersmedz encka i staden 1 dr.

Hans Olufsson 3 dr.

Påfwell Fransoss 2 dr.

Trälen Larss 1 dr.

Tåråll en quinna 1 dr.

Oluf Christophersson 1 dr.

Håka skomakaress dātter 1 dr.

Halte Anna 1 dr.

Månss Larssess Brijta 1 dr.

Den 22 aprill Töres 1 dr.

Hans Olufsson 2 dr.

Den 29 aprill den blinde pijgan wed Stensjön fått 26 öre.

Summan u(t)chgiffter kappermynt ett hundrade trätijo en dr 5 1/2 öre.

N är dett affdragess blifuer behållit Kåp.m. nijtijo siu dr 27 1/1 öre".

Reflexioner

'Det skulle vara intressant att få veta litet mera om de personer som omnämns här och deras livsöden.

Vi möter några som är handikappade: halte Anna döva Marit, den blinda pigan vid Stensjön och en besatt kvinna. Dessutom förekommer en dräng från Mariestad, som sägs ha varit besatt. Några invandrare finns också med: Markus Finne, Per Finne och Påvel Fransos. Varken handikappade eller invandrare har behandlats på ett sämre sätt genom att få ett mindre bidrag än de övriga.

Den kanske mest intressanta personen, i mitt tycke, är trälen Lars! Fanns det slavar i Sverige 1648? Han måste ju också ha varit utlänning. Troligen har han kommit till Sverige som krigsfånge under 30-åriga kriget eller den danska fejden 1643-45. Gissningsvis var han från Norge eller Danmark.

Förutom Carl Ivarsson vid Gåsborn, som förekommer på några ställen i Färnebo domböcker, är det bara en enda person som jag har lyckats identifiera. Det är en släkting, Engelbrekts änka vid Saxån. Tyvärr nämns hon inte vid namn. Hon var min ff ff fm fm.

Kjell G Åberg

Om SVAR kort

Regeringsrätten prövar ej överklagande

Regeringsrätten har den 9 februari 1993 i Stockholm beslutat att inte meddela prövningstillstånd med anledning av Bernhard Granholms överklagande av Kammarrättens dom den 18 mars 1991 angående kommunalbesvär.

Kommunalbesväret gällde besvär den 9 mars 1990 över kulturnämndens i Grums beslut att höja låneavgiften för mikrokort från SVAR. Detta har redovisats i tidigare nummer av medlemstidningen.

Jag skall här dels rekapitulera vad som hänt och dels kommentera beslutet.

Först vill jag dock påpeka att jag överklagade som kommuninnevånare i Grums. Värmlands Släktforskarförening har ingen del i detta. De synpunkter jag framför nedan är mina egna personliga åsikter.

Tidsschema

Tidningsnummer inom parentes.

1989-10-xx. Låneavgiften för mikrokort vid biblioteket i Grums höjs från 5:- till 10:-. (1990:1)

1990-01-28. Jag skriver till bibliotekschefen och frågar varför avgiften höjts och vem som ansvarar för beslutet.

1990-02-21. Som svar får jag utdrag ur kulturnämndens (KN) protokoll. (1990:2)

1990-03-09. Jag anför förvaltningsbesvär över KNs beslut till länsstyrelsen i Karlstad. Denna vidarebefordrar besväret till kammarrätten i Göteborg. (1990:2)

1991-03-18. Kammarrätten avslår besväret. (1991:2)

1991-03-28. Jag anför besvär hos regeringsrätten. (1991:2)

1993-02-09. Regeringsrätten beslutar att inte meddela prövningstillstånd. (1993:1)

Rättens beslut

Först och främst kan jag av kammarrättens och regeringsrättens resonemang i sina utlåtanden konstatera att det dessa

instanser beslutat om är inte själva sakfrågan. Det man beslutat om är huruvida Grums kommuns kulturnämnd har rätt att själv besluta i frågan. Den enda lag kammarrätten hänvisar till är kommunallagen. Regeringsrätten anser sig inte behöva pröva detta. Sakfrågan, dvs huruvida man skall jämställa arkivaliskt material med böcker tas överhuvudtaget inte upp i de civilrättsliga domstolarna. Följdfrågan blir då vem som intresserar sig för sakfrågan och bedömer denna? Svaret på denna fråga bör vara att det är politikerna, som skall ha synpunkter på detta, och då är vi tillbaka vid utgångspunkten.

Politisk kulturideologi?

De politiker, vars roll jag provat fanns i KN 1989 och 1990. Några av dem finns kvar i nuvarande kultur- och fritidsnämnden. Vad gjorde då dessa politiker 1989 och 1990? Deras agerande var ju orsaken till att jag överklagade. En sak jag då bland annat frågade mig var om ledamöternas partiideologier återspeglades i deras bedömningar.

Man må då först fråga: Har de politiska partierna någon filosofi inom detta område? En av till exempel arbetarrörelsens ambitioner har varit och är att dokumentera sin historia. Där om vittnar deras arkivverksamhet. Redan 1902 skapade Oskar Borge Arbetarrörelsens arkiv i Stockholm. Denna arkivverksamhet återspeglades i de utställningar man hade runt om i landet vid rörelsens 100-årsjubileum för fyra år sedan.

Att ett politiskt parti i Sverige velat främja sitt eget och kollektivets historia tycks alltså stå klart, men hur är det då med intresset för individens historia? Det finns ju de partier, som säger sig vilja hävda individens intressen. Återspeglas ideologierna i tex en kulturnämnd? Finns intresse för medborgarnas historia även före 1889? Vid en inventering jag gjorde 1990 fann jag att de kommuner i Värmlands län, som tog ut de högsta låneavgifterna för mikrokort och

Nr 23

Här är de fem första generationerna på min antavla. Antavlan domineras av torpare, bönder och soldater utan större sensationer än att V-63 soldaten Anders Bäckström, som var min mormors mormors far, blev skjuten i en träffning med ryssen i Oravais i Finland 1808, 41 år gammal.

John Olov Wikström

Tallstigen 2C

654 80 Karlstad

mikrofilm hade socialdemokratisk majoritet. De borgerligt styrda kommunerna tog i allmänhet ingen avgift för dessa lån. Om denna avgiftspolitik är slumpartad eller är ideologiskt betingad anser jag mig inte kunna bedöma. Grums hade då en stark socialdemokratisk majoritet.

Kulturnämndens resonemang?

I ett brev till sin partistyrelse i Grums uttalar sig folkpartiets ledamot om ärendet följande: ".... det gäller överklagande av bibliotekets uttag av 10:-kr per lån av uppgifter som måste begäras från annan instans. Bibliotekets portokostnad i dessa fall överstiger ofta 20:-". Först kan konstateras att uppgiften om portot är helt felaktig. Dessutom bryter han ner sakfrågan till att gälla "uppgifter som måste begäras från annan instans". Jag har anledning tro att citerad ledamots syn på frågan inte är unik utan typisk för samtliga ledmöter i nämnden. Att diskutera själva sakfrågan verkar vara något man inte ägnar sig åt. Bildligt talat så öppnar man inte paketet utan intresserar sig enbart för omslagspapperet, var detta är köpt och vilket konto inköpet belastar.

Fortsättning sida 12

23 Antavla för: JOHN-OLOV WIKSTRÖM, f 1925-08-07 i Uppsala(C).

Gen: I	II	III	IV	V
Nr : 2-3(1)	4-7	8-15	16-31	32-63
2 WIKSTRÖM JOHN GUNNAR FAKTOR f 1896-07-24 Åmål(P) d 1970-08-02 Karlstad(S) g 1921-05-14 Uppsala(C)	OLSSON WIKSTRÖM FREDRIK VERKST ARB f 1857-08-26 Åmål(P) d 1927-09-08 Åmål(P) g 1881 By(S) JOHANNESDTR EVA LOVISA f 1857-11-17 By(S) d 1936-01-11 Åmål(P)	OLSSON OLOF BONDE f 1837-07-12 Åmål(P) d 1916-02-20 Tveta(S) g 1858 Åmål(P) OLSDTR STINA CAJSA f 1833-02-03 Hesselkog(P) d 1896-02-20 Tveta(P) OLSSON JOHANNES TORPARE f 1816-01-30 Botilsäter(S) d 1870-06-10 By(S) g 1838 Bro(S) JONASDTR BRITA f 1813-08-05 Bro(S) d 1860-03-19 By(S)	ANDERSSON OLOF BONDE 1804-1858 Årbo(P)-Årbo(P) g1828 ZETTERVALL INGERID BRITTA 1807-1861 By(S)-Årbo(P) GULLIKSSON OLOF TORPARE 1799-1863 Hesselkog(P)-d:o g1832 MAGNUSDTR STINA 1810-1858 Mo(P)-Hesselkog(P) NILSSON NORRBY OLOF SOLD 1788-1858 Kila(S)-By(S) g1812 JONASDTR INGEBORG 1780-1854 Botilsäter(S)-By(S) SVENSSON JONAS TORP 1786-1860 Bro(S)-By(S) g1813 NILSDTR INGRID 1789-1817 Kila(S)-By(S) JANSSON JOHAN	LARSSON ANDERS BONDE Årbo(P) 1768-1820 OLOFSDTR KERSTIN Kroken(P) 1770-1808 ZETTERVALL JAN SOLD GARVARE 1777-1817 ERSDTR MARIA By(S)-Årbo(P) 1779-1838 OLSSON BERGSTRÖM GULLIK SOLD TORP Segersbyn 1771-1822 MÅNSDTR CATHARINA Jacobsbyn(P) 1776- HALVARSSON MAGNUS Mo(P)-d:o 1777-1828 BRYNGELSDTR CATHARINA Mo(P)-d:o 1778-1845 OLOFSSON NILS TORPARE Kila(S)-d:o 1754-1829 ANDERSDTR STINA Alster(S)-Kila(S) 1761-1837 THOMASSON SVEN TORPARE Ed(S)-Bro(S) 1744-1798 JANSDTR MARIA Bro(S)-d:o 1760-1812 NILSSON RUDQVIST NILS SOLD Kila(S) 1762-1838 JANSDTR MAJA -Kila(S) 1752-1826 JERLING ERIK DOMKYRKODRÄNG ANDERSDTR BRITA OLSSON ANDERS RUSTH BONDE Bälänge(C) 1762-1836 LARS DTR STINA Skuttunge(C) 1771- PEHRSSON PETTER BONDE Jumkil(C) 1760-1821 ERSDTR STINA Skuttunge(C)-d:o 1763-1842 LINDBOM ERIC SOCKENSKOMAKARE Skepptuna(B) 1775-1843 JANSDTR BRITA Bälängsta(C)-Bälänge 1767-1842 OLSSON ANDERS SKATTIEBONDE -Bälänge 1761-1829 JANSDTR ANNA Bälänge(C) 1766- LARSSON LARS GRUFARB Holm(C)-Harbo 1761-1816 JANSDTR HENNING GRETA Tofta(C) 1767-1838 JACOBSSON BÄCKSTRÖM ANDERS SOLDAT Harbo(U) 1767-1808 ERSDTR CARIN Harbo(U) 1770-
1 Ansökare: WIKSTRÖM JOHN-OLOV KÖPMAN f 1925-08-07 Uppsala(C) g 1947-08-19 Uppsala(C) m ERIKSSON HARRIET LINNEA f 1927-08-19 Uppsala(C) 3 LUNDIN FRIDA ELVIRA f 1897-06-14 Bälänge(C) d 1957-07-02 Uppsala(C)	JANSSON LUNDIN PER OLOV SOLD BYGGMÅST f 1856-07-15 Skuttunge(C) d 1937-11-20 Bälänge(C) g 1880 LINDBLOM GRETA STINA f 1862-06-28 Bälänge(C) d 1912-02-16 Bälänge(C)	JANSSON JOHAN FREDRIK TORP f 1821-12-16 Uppsala(C) d 1899-08-22 Skuttunge(C) g 1846 Skuttunge(C) OLSDTR CHRISTINA f 1825-03-15 Skuttunge(C) d 1903-07-20 Skuttunge(C) LINDBLOM ERIK SOCKENSKOMAKARE f 1827-11-06 Bälänge(C) BERG CATHARINA f 1829-08-09 Harbo(U) d 1872-08-21 Bälänge(C)	ERIKSDTR STINA Uppsala(C) ANDERSSON OLOF SKATTIEBONDE 1794-1880 Skuttunge(C)-d:o g1823 PERSDTR ANNA Skuttunge(C)-d:o 1797-1877 LINDBOM ANDERS MURARDRÄNG 1801-1857 Bälänge(C)-d:o g1825 ANDERSDTR ANNA Bälänge(C)- LARSSON BERG JOHAN 1800- Harbo(U)- g1825 ANDERSDTR ANNA Harbo(U)- 1804-	Hesselkog är en äldre beteckning för Edsleskog.
930330				

Fortsättning från sida 10

Regeringsrätten ...

Förhållandet är ju det att hantering med mikrokort från SVAR för biblioteken är mindre arbetsbelastande och i många fall billigare (låntagarna har själv att returnera korten till SVAR) än hantering med mikrofilm och böcker. Den "kostnadsökning" man åberopar tycks bero på att man får en faktura från SVAR, som man ser, istället för portokostnader, som man uppenbarligen inte vill se. Dessa senare försvinner ju bland kommunens totala portokostnader.

Vad är sakfrågan?

Sakfrågan kan delas upp i två delar. Den första delen och den väsentliga är hurvida en arkivalisk volym har samma värde som en bok. Här kan såväl tryckfrihetsförordningen (TF) som arkivlagen (AL) åberopas. Den senare trädde visserligen i kraft först 1991-07-01 men dess förarbete SOU 1998:11 Öppenhet och minne fanns när KN höjde avgiften. TF föreskriver att medborgarna har fri tillgång till offentliga handlingar. AL bygger på TF och hävdar dessutom att arkiven är en del av det nationella kulturarvet.

Detta är den första delen och egentligen borde det räcka med det. Den andra delen är syftet med lånen. Det gäller här att få del av den historiska informationen och möjlighet för individen att forska i sina förfäders historia. Detta argument är av betydelse även om det som nämnt inte skulle behöva framföras.

Kulturnämndens beslut

Men, som sagt, sakfrågan har KN inte tagit ställning till i sitt beslut. Om man fört diskussioner om sakfrågan i nämnden vet jag ej. Men utåt har man inte framfört några sakliga motiv för sitt beslut. Detta anser jag vara nonchalant mot den som begär besked i en fråga.

Det KN sade var: "Låntagaren betalar 10 kr/volym till biblioteket, således subventionerar biblioteket varje lånad volym med 3 kr + porto och administrationskostnader".

Detta ansåg och anser jag vara oförsynt och diskriminerande. Är inte flera av kommunens utgifter att betrakta som

Nr 24

Äldsta kända rötter på min moders sida är Anders Andersson Prytz, f 1645 (enl dödbok 75 år vid frånfallet 1720), som bodde på Myrhult, Visnums-Kil(S). Han var befallningsman vid Nynäs. Myrhult har befunnit sig i släktens ägo till 1900-talet men är nu tyvärr sålt till annan släkt.

Varifrån familjen kom är fortfarande osäkert. Nästan hela släkten bodde omkring Visnum och i Visnums-Kil lär hela församlingen vara släkt på något sätt.

På min fars sida börjar släktens först kändaperson med Mikkel Kek, som avled 1711 i byn Fäbacken. Det fanns ett torp där med beteckningen Käcken enl uppgift från boende i området. Hur han kom från Finland är okänt. Avkomlingar av släkten finns fortfarande i Käcktorp i Lekvattnet. Min farfars mor hette Helja Jönsdotter och kom till Nysund under de svåra svältåren på 1860-talet. Mikkel Kek var hennes förfader på morssidan.

Dagmar Carlsson

Jägaregatan 62

542 44 Mariestad

subventioner, bibliotekets bokinköp, anläggning och drift av badhus, idrottsplatser, inomhushall för ishockey, skidbacke etc?

I mitt besvär framförde jag misstanke om ignorans hos KN. Ordet ignorans betyder okunskap eller kanske snarare medveten okunskap. Med det ville jag säga att de förtroendevalda i nämnden inte tycks ha förvärvat den kunskap detta ärende kräver. Att vara okunnig är ingen skam, men att inte vilja skaffa den kunskap som krävs är klandervärt.

Kammarrätten fäste dock intet avseende vid denna min kritik. Det enda avgörande för den var att konstatera att kommunen själv har rätt att bestämma sina avgifter. Övriga lagrum, tryckfrihetsförordningen och arkivlagen, berörs inte. Och det är som sagt denna linje även regeringsrätten går på.

Även andra protesterar

Hos regeringsrätten ligger nu även ett liknande överklagande från Linnea Holmberg i Lerum, författat med bistånd av Tor Kullberg i Alingsås. I detta överklagande hänvisas till den så kallade likställighetsprincipen, vilken i detta fall innebär att kommunen inte får ta ut olika hög avgift för fjärrlån beroende på om låntagaren för sitt behov behöver information som finns på papper eller om den finns på mikrofilm eller mikrokort.

Slutsatser

Sammanfattningsvis är jag besviken på politikerna i kulturnämnden i Grums. Man verkar inte ha den insikt som krävs i de frågor man behandlar. Man väger in enbart administrativa och ekonomiska aspekter och anger inte några kulturpolitiska motiv för sitt beslut. Förordningar och lagar som tryckfrihetsförordningen och arkivlagen tycks man inte ta hänsyn till. I varje fall ligger de inte till grund för deras beslut.

Att dessa förordningar och lagar inte behöver åberopas bekräftas av de juridiska instanserna. Kammarrätten fastslår att det är kommunallagen och enbart denna som gäller. Detta visar den vikt eller snarare avsaknad av vikt man fäster vid andemeningen i till exempel arkivlagens paragraf om det nationella kulturarvet.

Att kammarrätten har strikt juridisk bedömning var kanske väntat, men regeringsrättens agerande var förvånande. Regeringsrätten skall ju beakta tillämpningen av lagarna och ge uttryck för den övergripande tolkningen. I detta fall har man visat sin ointresse genom att inte ens ta upp målet till prövning. Det är de slutsatser vi kan dra av detta - lärdomar av vad politikens fagra ord är värda i praktiken.

24 | Antavla för: DAGMAR ELISABET MOLIN(CARLSSON), f 1927-11-13 i Röhreholm, Rudskoga(T).

Gen: I	II	III	IV	V
	Nr : 2-3(1)	8-15	16-31	32-63
2 MOLIN KARL R JÄRNBRUKSARB f 1900-01-26 Nysund(T) d 1973-08-31 Degerfors(T)	MOLIN KARL J JÄRNBRUKSARB f 1871-09-10 Nysund(T) d 1949-10-17 Degerfors(T)	0känd fader		
1 Ansökare: CARLSSON E DAGMAR E f 1927-11-13 Röhreholm, Rudskoga(T)	JONSSON EMMA K f 1873-08-12 Källmo, Karlskoga(T) d 1953-08-08 Degerfors(T)	JÖNSDTR HELGA f 1847-01-09 Östmark(S) d 1916-11-30 Nysund(T)	PERSSON JÖNS Asped,Vitsand- ENGELBREKTSDTR LISA 1819- Torpberg,Östmark	BONDESSON PER Vitsand 1781-1851 JÖNSDTR MARIT Vitsand 1788-1839 HALLSTENSSON ENGELBRÄGT 1775-1835 JÖNSDTR HELJA Östmark 1780- SVENSSON SVEN Agen,Warnum 1764-1839 OLSDTR CATRINA 1765-1813 JANSSON JAN Warnum 1756-1804 NILSDTR ANNA ARVIDSSON ERIK Immen,Karlskoga 1769- OLSDTR ANNA Karlskoga(T) 1770- JONSSON OLOF Karlskoga(T) 1775- ERSDTR ANNA Karlskoga(T) 1779- OLOFSSON CARL Visnum-Kil 1774-1829 JONSDTR MARIA Visnum 1778-1832 ANDERSSON ANDERS Visnum 1781-1840 MATHESDTR MARIA Nordmark 1780-1848 SVENSSON CARL Nysund 1750-1796 OLOFSDTR SARA Nysund 1752- OLOFSSON SVEN Rudskoga 1779- SVENSDTR MARIA Nysund 1783- NOHLMAN BENGT S Råda 1772-1832 OLSDTR MARIA Hult,Visn 1777-1852 PETERSSON GUNNAR Warnum 1781-1841 ELIAEDTR MARIA Ö Fogelvik 1790-1852 Okänd fader CHRIST:DIR MARIA Warnum 1789- ERSSON DANIEL Visnum 1794- GUSTAFSDTR SARA Rudskoga 1788-
3 JOHANSSON ELSA WILHELMINA f 1905-09-17 Brännåsen d 1987-02-11 Degerfors(T)	JOHANSSON EMILIA f 1881-11-19 Torpsåsen,Warnum d 1972-02-19 Kristinehamn	GUSTAFSSON JOHAN E DAGKARL f 1848-02-12 Kolerud,Warn d 1903-04-28 Warnum PETERSDTR EMMA f 1853-04-13 Visnum d 1925-10-25 Visnum	CARLSSON CARL 1817-1862 Strand,Visnum-Kil- ANDERSDTR LISA M 1811-1853 Filipstad- CARLSSON SVEN 1787-1867 Mo,Nysund- SVENSDTR CAROLINA 1811-1873 Björkerud,Rudskoga- BENGTSOON GUSTAF 1819-1852 Marviken,S Råda- GUNNARSDTR CAISA 1820-1855 Nytorp,Warnum PERSSON PETTER 1811-1855 Warnum DANIELSDTR CAROLINA 1821-1881 Jordsbohl,Visnum	

S-län där ej annat anges.

930106

Fortsättning från sida 12

Regeringsrätten . . .

Det finns alltså ingen övergripande och heltäckande kulturpolitik här i landet utan vi är hänvisade till kommunpolitikens varierande beslut.

Bengt Göranssons uttalanden i Öppenhet och minne, "De (arkiven) utgör här förutsättningen för den folkliga forskning som inte enbart skall värderas utifrån vetenskapliga kvalitetskriterier, utan som är viktig och värdefull såsom folkbildningsinstrument och allmän kulturaktivitet", har inte det värde jag trodde.

Bernhard Granholm

Otryckta källor: Låneavgifter för mikrokort från SVAR, sammanträdesprotokoll från kulturnämnden i Grums, 1990-02-21 11.

Svar till Kammarrätten i Göteborg angående överklagning av beslut i Kulturnämnden, ibid, 1990-04-26 32.

Dom i mål 1716-1990, 1991-03-18, kammarrätten i Göteborg, avdelning 3.

Underrättelse i mål nr 1816-1991, 1993-02-09, regeringsrätten.

Tryckta källor: Tryckfrihetsförordningen, SFS 1982:941.

Arkivlagen, SFS 1990:782.

Folkrorelsernas arkivhandbok, Stockholm 1988.

Donald Söderlund-Olof Petersson: Svensk Förvaltningspolitik, Uppsala 1988.

I Sofies chiffonjé

Vid arvskifte kom två gamla brev i min hand skrivna åren 1886 och 1899. De fanns i "Sofies chiffonjé" från Hälsingland. Stina Larsdotter född 16/11 1821 i Oleby, Fryksändes socken, Värmland skrev båda breven till sin gifta dotter Karin i Ljusne, Hälsingland.

Stina är änka sedan 1878 efter Erik Olsson född 31/1 1835 i Röbjörkeby, Fryksände. Yngste sonen Lars Eriksson Englund född 11/11 1863 är gift och bor i Edet, Fryksände den 9/11 1886. Den äldre sonen Olof Eriksson Englund född 31/1 1859 är gift och "får arbetsattest till Hälsingland 8/5 1885" samt "flyttar till Maråkers kapellförsamling i Gävleborgs län den 1/6 1885".

Dottern Karin Nilsdotter född 16/7 1845 är gift 15/11 1874 med Jonas Pettersson Rådlund från Mjönäs i Norra Råda socken, Värmland. Stinas barn är födda i Oleby, Fryksände socken. Dottern Karin med make "arbetsvandrade" till Ljusne i Hälsingland 1873.

Stinas gudstro genomlyser breven. Hennes skrivna ord liknar dialekten man talade i Fryksände socken.

"Ohleby dän 4 april 1886.

Älskade doter och måg jag får nu taga mig dän friheten att fata pänan i min hand för att besvara Edert kär komna brev hvari jag hörrer at rådlundskan varit så klen dätt var väl inte någon glädje att få höra ty vad är lifeth utan hälsan men vi får säga samma Ord som hären gaf Och hären tog välsignad vare härans namn

och äfen hörrer jag att Walfrid är så klen dätt var väl inte så roligt för Eder män kan hända han får flyta til ett bättre ställe, til dän som säger, låten barnen kom til mig och förmenen däm icke ty sådana hörer Gus rike til.

Jag tänkte mig att få resa til Eder i somar män var dätt väl inte tänkbart för mig när dätt är så för Eder män jag vett inte hur länge jag har hälsan kvar, dän ena dagen kan jag vara någlunda frisk och dän andra sjuk därför är dätt inte got att veta vad jag skal företaga. du talar om i ditt bref att du har väva Ett klänning tyg ått mig som du frågar om du skule sälja häler sicka hem män om dätt så är att jag får dätt så vil jag vara mycket tacksam om du kunde sicka dätt hem, män jag kan inte betala Eder för någonting män gud får gifa lönen

Jag får taka Eder så mykett för hälsningarna från Olof du kan vara snäl och fråga Olof om han har fått dätt brefet som jag skref til honom har han dätt fåt så skal han vara snäl och skrifa svar til mig din broder frågar (:) om dätt kunde vara nogot arbette där så att jag kund(e) få resa dit för här är dätt inte nogot arbete så att jag kan stana om dätt så är att ni vet om nogot arbete där så bed Olof att han beståler mig dätt han skal få betalt för sitt besvär svar väntas .. tecknar din broder Lars Englund Stina Larsson"

Janet Leffler

Fortsättning med det andra brevet i nästa nummer. Se även brevets början på sida 22.

Ingenting är nytt under solen

I samband med bygdeinventering i Östra Kila har vi funnit ett stort antal handlingar. En av dessa är skriven av Olof Olsson på torpet Fågelmyren i Östra Takene. Det rör sig om ett kedjebrev från år 1906. Innehållet skiljer sig markant från våra dagars med löften om stora pengar och hot om hemska olyckor. Olof var inte så bra på att stava så jag har justerat texten litet grann.

"Fogelmyra den 23 Juni 1906. No 723 Guds Frid

Härmäd anhålles att ni ville bedja allvarligt till gud att han ville välsigna alla präster och prädikanter och missionärer och att han ville uppväka flera att gå ut och förkunna det glada budskap för dem som sitta i mörker, bed äfven att sama eld och andansfullhet som kåmmit många andra platser till del äfven må förnimmas i eder egna hembygd samt i vårt fosterland i synnerhet, bed och så att gud må behålla de sina vakande och bedjande färdig att mötta brugummen när som helst ha kåmmer, vidare bedja vi

att denna kedjan icke må bli afvbruten för än No 1000 blivit uppnådd, vill ni godhetsfullt skriva tre afvskrifter afv detta brev dervid sätten fr nästa numer äfter numret här äfvan på hvarge brev och sända det till tre vänner hvilka vi håppas fullgör sama goda villkår, om ni är i stånd att fullgöra detta så var god och sänd det till baka till mig så vartenda sätt att förhindra kädjan att blifva afvbruten, vi håppas att kärleken till vår frälsare gesus kristus må hindra eder att bryta kedjan. Olof Olsson"

Gunnar Jonsson, Sjöfle

Föreningen Tingshuset i Häljebol

Den 5 april höll Föreningen Tingshuset i Häljebol årsmöte i den nyrenoverade hembygdsgården.

Ur verksamhetsberättelsen kan nämnas renoveringsarbeten. Vi nämnde om dem i förra numret. För handikappanpassningen har bidrag från Boverket på 150 000 utbetalats.

Kvar återstår en hel del. Trappan till övervåningen måste ersättas. Murskador på en ytterfasad måste åtgärdas. Skrapning och målning av fönsterkarmar återstår.

Forskning

Man arbetar med att komma igång med forskningen och har i det syftet startat ett pilotprojekt i maj. Detta redovisas av Peter Oalsson på nästa sida. SVARs platschef Bengt-Erik Näsholm från Ramsele besökte tingshuset i höstas och fick tillfälle att träffa företrädare för Säffle kommun, arbetsförmedlingen och länsstyrelsen. Man diskuterade möjligheter till arbete kring lokalhistorian samt samarbetsmöjligheter med SVAR.

En dombokskonferens hölls den 19 september 1992 i Häljebols skolbyggnad med medverkan av bland annat Värmlands Släktforskarförening. Konferensen arrangerades av Tingshusföreningen, Studieförbundet Vuxenskolan, Värmlands Hembygdsgeningsförening och historiska institutionen vid Göteborgs universitet. Konferensen refererades av VärmlandsAnor i nr 1992:4.

Från länsstyrelsen har man erhållit 50 000:- till stöd för pilotprojektet i domboksforskning.

Samlingar, krönikespel m m

Föreningen har fått donationer till sitt lokalhistoriska arkiv från Harry Nyqvist i Åmotfors och Ullagreta Carlsson i Stockholm. Runa Eliasson i Arvika har skänkt ett bord från en av finkorna. Detta bord ropade hon in vid en auktion som hölls då huset såldes för flera år sedan.

Sonja Söderqvist vid Säffle-teatern planerar ett krönikespel grundat på rättsfall ur domböckerna.

Media och information

Vykort från tingshuset och Larz Fribergs tuschlavering är under försäljning. En häradsbok är under arbete. Man noterar i verksamhetsberättelsen att VärmlandsAnor uppmärksammar tingshuset. VärmlandsAnor kan blott replikera att Tingshusföreningen och släktforskarföreningen säkert kan ha ömsesidigt utbyte av kontakterna och ämnar fortsätta med att bevaka verksamheten vid tingshuset. Dessutom har Släkthistorisk Forum haft artiklar om projektet.

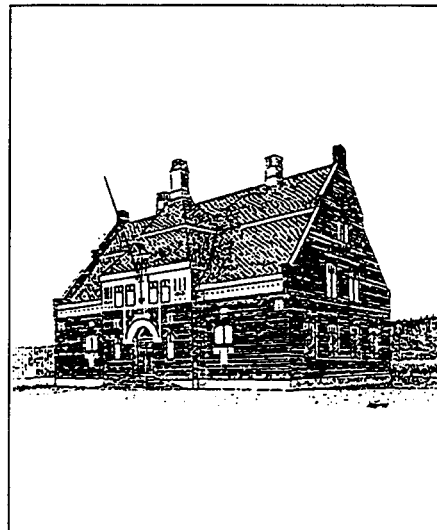
Turistprojekt

Till årsmötet hade inbjudits en representant från Åmål-Svanskogs Museijärnvägs Förening. Han skisserade ett projekt med rundturer med tåg och buss där besök i Häljebol skulle kunna ingå.

Ett sådant arrangemang kan vara värdefullt för att göra tingshuset känt för en större krets och inspirera till att senare komma tillbaka för forskning. En forskare behöver ju längre tid än ett halvtimmesbesök. Men idén är lovvärd och bör kunna kombineras med att göra uppehåll vid tingshuset i valfritt antal dagar. Vi behöver hjälpas åt för att slå vakt om kulturarvet vare sig det är nedlagda järnvägar eller gamla domböcker.

Framtidsvisioner

Red av VärmlandsAnor har en vision av att någonting i stil med SVARs anläggning i Sandslån kan förverkligas i Häljebol. I Sandslån i Ångermanland upprättas nationalregistret över enskilda arkiv. Men vid sidan om har man annan verksamhet. Där har man i samarbete med Ådalens Släktforskarförening hyrt in SVARs mikrokort från Norrlands kyrkoarkiv. Dessutom har man samlat in lokalhistoriskt material. Man håller till i kulturhistoriska byggnader från tiden då det vartimmerskilje i Sandslån. Dessutom finns där ett vandrarhem inrymt i lokalerna, vilket ger möjlighet till flerdagarsforskning utan alltför stora kostnader. I Häljebol skulle man kunna hyra in SVAR-kort från kyrkoarkiven i Värmland med omgivande län till-

Tingshuset i Häljebol

sammans med de domböcker på mikrokort, som kommer efter hand. Det finns byggnader i närheten, som bör kunna nyttjas om inte tingshuset räcker till. Möjlighet till gratis parkering finns. Det finns dagliga bussförbindelser med Säffle och Arvika.

Dock får vi först och främst hoppas att domboksprojektet kommer att lyckas - det är ju den primära idén med det hela - och att Häljebol blir det forskningscentrum för domböcker det är tänkt att bli, ett svenskt dombokscentrum. I detta tillönskas Peter Oalsson framgång med projektet.

Bernhard Granholm

Från Per Erik Lindorms Svensk humor under 100 år: Ur en anekdotkalender från 1850-talet saxar vi:

Under ett husförhör frågade prästen en flicka:

- Vem har stiftat äktenskapet?

Blyg och rodnande svarar flickan:

- Anders har fölle försökt han.

Häljebols-projektet

Alla som sysslat med släkt- och hembygdsforskning vet hur värdefulla domböckerna är - och samtidigt vilka problem som uppkommer för den som utnyttja dem. De är så ohyggligt omfattande, de saknar vanligtvis alla register, de är ofta kladdigt skrivna - kort sagt, tolkningsproblemen kan ta loven av alla försök att verkligen använda dessa guldgruvor till kunskapen om vårt förflutna.

Vi är sökare

Vi funderar över våra förfäders liv i helg och söcken och söker svaren på många frågor om hur de bodde, hur de talade och tänkte, hur de var klädda, hur de färdades och hur de livnärde sig. Den troligen största källan till detaljkunskaper om dessa många frågeställningar, domböckerna, förblir dock alltför ofta outnyttjad, av praktiska, arbetsekonomiska skäl.

Handbok kommer till

För att undanröja en del av de praktiska hindren för domböckernas utnyttjande av alla forskarkategorier pågår ett projekt som går ut på att skriva en handbok om deras utnyttjande. Handboksprojektet drivs av en arbetsgrupp med representanter för Sveriges Hembygdsförbund, Landsarkivet i Göteborg och historiska institutionen i Göteborg.

Peter Olausson som borgare vid Åmåls 350 årsjubileum den 1 april 1993. Fotograf Anna-Lisa Granholm

Handboken beräknas innehålla bland annat kortfattad informations om tingsprocessen och tingsfunktionärerna, om äldre juriidiska termer, om olika metoder för att registrera/renskrivna domböcker (och annan historisk text) med mera. En av de bärande tankarna i handboksprojektet är att inte föra till torgs en enda metod för domboksregistrering/-renskrift, utan i stället redovisa samtliga metoder som ger öppningar för domböckernas tolkning. Var metod har sina för- och nackdelar. Det är upp till den enskilde domboksläsaren att välja det som passar honom/henne bäst. Men det är också så att valet av metod bör redovisas när resultaten presenteras - man bör VDN-märka sin dombokstolkning, så att läsaren kan ta ställning till om tolkningen är tillfyllest för den forskningsuppgift som intresserar denne.

Ett gigantiskt material

Domboksmaterialet är i sin helhet fullständigt gigantiskt. Lennart Andersson Palm vid historiska institutionen i Göteborg talar om cirka 8 miljoner sidor svenska domböcker i våra arkiv från 1600-talets början till år 1900. För att kunna göra några väsentliga delar av allt detta tillgängligt behöver många människor vara engagerade i ett tolkningsarbete. Det sker främst via enskilda släkt- och hembygdsforskare i dag och det är säkerligen så det kommer att vara också i framtiden.

De professionella historikerna, etnologerna och språkforskarna med flera ägnar normalt inte sin möda åt ett sådant tidsödande grundarbete utan utnyttjar i stället de publicerade resultaten från olika håll i landet. Den planerade handboken är tänkt att inspirera flera till egna domboksarbeten, som samtidigt kan bli systematiska, utarbetade efter någon av de metoder, som handboken tar upp.

Samtidigt är det naturligtvis så att domböckernas tolkning skulle kunna bli föremål också för insatser baserade på anställd personal vid arkiven med flera institutioner. Så mycket mer skulle kunna göras då, samtidigt som människor fick något mycket väsentligt att syssla med. Det är för att pröva den tanken som domboksprojektet tagits upp inom Föreningen Tingshuset i Häljebol.

Häljebols-projektet

Vi har startat det som ett ALU-arbete under maj månad. Tanken är att de olika dombokstolkningsmetoderna - diplomatisk respektive normaliserad fulltext-avskrift, sammanfattande register, registrering av orter, personer och ämnen - praktiskt skall testas inom föreningen.

Ett antal vana släkt- och hembygdsforskare har åtagit sig att var och en välja en av metoderna och testa den för ett begränsat utsnitt av valfri dombok. Detta är framför allt viktigt om vi kan nå dithän att domböckerna kan tolkas av anställd personal. De personer som verkar inom ALU-projektet genomgår en utbildning på bland annat handskriftstolkning för att själva med tiden kunna tolka historisk text och arbeta med domböckerna.

En av de metoder som skall testas är Lennart Andersson Palms idé om inläsning på band av domböcker, för utskrift av anställd personal. Man kommer då inte att kunna nå till den diplomatiska (bokstavstrogn) renskriften men man kan få en normaliserad fulltextversion. Kanske kan metoden också visa sig så pass effektiv att den blir ett gott alternativ i arbetet. Den som lever får se!

Tekniken med optisk läsning går framåt och är naturligtvis mycket spännande för domboksområdet. Kanske kan den tekniken också testas via verksamheten vid tingshuset i Häljebol vad det lider.

Det är självklart angeläget att få ett bra underlag för bedömningar av vad man skall satsa på i framtiden när det gäller dombokstolkning. Därför välkomnar vi alla, runtom i landet, som vill delta med insatser när det gäller metoder för tolkning.

har startat

Ett frågeformulär är konstruerat, som intresserade kan erhålla från föreningen tillsammans med en mer fullödig beskrivning av vad vi håller på med. Det är intressant att testa metoderna.

Självklart är det minst lika intressant att sedan jämföra resultaten när det gäller domböckernas innehåll, både över tiden och för samma tidsperioder men också för olika geografiska områden för samma tidssnitt. Preliminärt har vi valt att se närmare på åren 1725, 1750, 1775 och

1796 i vår pilotundersökning. Flera av oss undersöker Gillbergs härad men även andra områden förekommer.

Du som är intresserad av projektet och kanske till och med vill delta på ett eller annat sätt, hör av Dig till undertecknad inom Föreningen Tingshuset i Häljebol.

Peter Olausson

Eneby 2144 Häljebol

66030 Värmlands Nysäter

Peter Olausson var fram till 1989 arkivarie vid Värmlandsarkiv i Karlstad och är nu kommunarkivarie i Åmål. Han är ledamot av Sveriges Hembygdsförbund, sekreterare i Värmlands Hembygdsförbund, ordförande i Gillberga Hembygdsförening samt icke minst ordförande i Föreningen Tingshuset i Häljebol. I samband med firande av Åmåls 350-årsjubileum har han svarat för framtagning av historiskt material till evenemangets jubileumsutställning.

Folkrörelsearkivet

Den 25 mars höll Folkrörelsernas Arkiv i Värmland årsmöte i Gamla Badhuset. Som suppleanter i styrelsen nyvaldes Stig Jonasson och Bernhard Granholm från Värmlands Släktforskarförening. Tidigare finns Ingrid Johansson i Värmskog med i valberedningen.

Folkrörelsearkivet hyser material från 3600 arkivbildare. För närvarande är 136 föreningar medlemmar, bland dem Värmlands Släktforskarförening.

Efter årsmötesförhandlingarna höll Karlstadskommuns kulturchef Kjell Fredriksson ett kåseri över ämnet "Motivet för arkivet". Han började med en fundering över vad historiekunnighet kan innebära. Normalt anses detta vara positivt; det sägs ju att man lär sig av historien. Men för t.ex. Jugoslavien har historiekunnighet inneburit katastrof. Eljest, menade han, är det värdefullt att ha kunskap om historien. Den svenska historien är inte ett entydigt begrepp. Vi har alla olika uppfattning om historien och vi väljer ur det förflutna det vi anser vara väsentligt. Själv menade han sig vara en mentalitetshistoriker, dvs han söker förklaringar och bakgrund till händelserna i historien. Han kåserade över tidsbegreppen då - nu - sedan samt gav exempel på några privata arkivhandlingar som haft betydelse för hans anfäder och därmed indirekt för honom själv. Han avslutade med att betona arkivens betydelse. Dessa utgör det kollektiva minnet och gör det lättare att förstå då och nu.

Nordmarks härads dombok

Anno 1680 d 15.16 Octobris

Näst blef erkänn klageligen föredragit om skada och olycka som Kiörkoherren i Sillerud Wyrdige och Wählachtade Erick Biurtaghit hafver i February 1679 ginnom fiendens oförmodade härjande så der som flerstades i dhessa härader begiärandes Wählbetrodde Herr Kiörkoherren Rätten dher Öfver Ransaka wille, och sedan sitt wittnesbörd dherom medh dhela wille. Altså befans /: efter som bäge Landzmän Biörn Gudmundsson och Christopher Jöransson samt Häradsdommaren Olof Kiätelsson i Gåttarsbyn och Nämbedsmannen Bengt Törstensson i Ölmeheden bewittnat: /

Samme Herr Erick Biur hafva då mist alls sin äghendom i penningar, silfver, koppar, Then och een stor deel af Sängkläder item all ute tröskat spannemål i bodarna. Så wäll af gårdhens arfwell som inkomna tyonde, både skogsbiugg och Hafra dertill och otrykin sädh utburin till hästarna och den öfvriga efter hästarna satte dhe elden uppå.

Opbrant 4 Huus i Prästegården som woro itt Fårahuus itt swinehuus ett litet fåhuus och en Stolpebodh Jämwäl förbrant tilldehlings Stämman Lianne straxt dher hoos, till alla Huus, medh Höö och Sädh dher Herr Erick sielf brukadhe elliast blef han till eghen Pehrsson mächta illa hanterat medh ryckande och stötande, hugg och slag så att han ey har kunnat komma sig för igen.

Avskrivet av Gun Albinsson-Karlsson

Kommentar av red. Detta protokoll är intressant insatt i sitt historiska sammanhang. 1675-1679 pågick ju krig mellan Danmark och Sverige. Danskarna sökte återta de landskap som de förlorat vid frederna 1645 och 1658. Om refererade övergrepp har något samband i andra lokala händelser framgår ej av texten. Kyrkoherdarna var ju då nyckelpersoner i socknarna, men eftersom jag inte känner till andra fakta i detta fall vill jag inte spekulera. Övergreppet synes inte ha ingått i någon medveten krigshandling. Protokolltexten kallar det oförmodat härjande.

Sökvägar i arkiv

Föredrag av 1. arkivarie Per Clemensson
från Landsarkivet i Göteborg

25 september kl 1300 i Gamla Badhuset, Karlstad

Översikt över domstolsväsendet

Lagsagor - härader

En av de äldsta judiciella indelningarna från medeltiden är lagsagan med en lagman som myndighetsutövare. I Magnus Erikssons landslag uppräknas nio lagsagor. Lagsagorna var uppdelade i kvotdelar, ofta i tredingar eller fjärdingar. Lagsagan här täckte ett stort område.

I Götaland och senare även Svealand uppkom en indelning i härader. Ordets betydelse kan möjligen härledas till 'här-tåg, härskara'. I Svealand uppkom hundare som indelningsenhet. Man är inte helt säker på detta ords ursprung. Några teorier finns dock. Enhetsnamnet finns kvar i häradsnamn som till exempel Tuhundra, Sjuhundra och Långhundra. Namnet anses sammansatt av 'hundra' och 'här'. Den minsta enheten var byn (under vikingatiden: bolbyn). Tolv byar utgjorde en tolft, ursprunget till kyrkosocknen. Åtta tolfter utgjorde ett hundare eller $8 \times 12 = 96$ bolbyar, dvs inemot hundra bolbyar. En annan teori är att namnet hundare återgår på antalet krigare eller mantal (100 st) inom ett område. Genom Magnus Erikssons landslag fick även Svealand en häradsindelning. Svealands hundaren kallades härader.

I stora delar av landet genomfördes ingen häradsindelning. I Norrland uppkom tingslag och i t ex Roslagen skeppslag.

Vid sidan av denna indelning fanns städernas organisation. Där fanns rådet, bestående av borgmästare och rådmän. De utgjorde stadens styrande och rättsskipande myndighet och sammanträdde på rådstugan. Den rättsskipande myndigheten kom att kallas rådhusrätten eller rådstugu ("rådstufwu")-rätten beroende på stadens storlek.

Lagar

De lagar, som gällde var till en början landskapslagarna. 1350 stiftades ovan nämnda Magnus Erikssons landslag. Den ersattes 1442 av kung Kristoffers landslag. Parallellt med dessa lagar fanns den kyrkliga lagstiftningen. Den grundade sig på Bibeln och påvekyrkans dekret. Detta utmynnade i den kanoniska rätten.

Styrande = dömande

Lagsagan (=landet) hade sitt landsting och häradet resp hundaret hade ting man sammanträdde i. Sammanfattningsvis kan man konstatera att dessa ting hade som uppgift att vara både styrande och dömande organ. Denna princip gällde även på högsta nivå, dvs kungen styrde riket och var den högsta dömande instansen.

Reformationen

I och med reformationen miste den kanoniska rätten sin giltighet. Som ersättning införde Karl IX utdrag ur "Guds lag" dvs den mosaiska rätten i landslagen. I och

Rättegångsordning

I 1614 års rättegångsordning föreskrevs rättegångssättet vid lagmansrätter, häradsrätter och rådstugor. Svea hovrätt inrättades. Detta följdes av Göta hovrätt samt hovrätter i Åbo och Tartu. Instansordningen blev då: häradsrätt - lagmansrätt - hovrätt - konungens revision. Konungens revision övertogs av rådet och övergick i den så kallade justitierevisionen, som av Karl XII uppdrogs åt en särskild deputation av rådsherrar, nedre justitierevisionen.

I övrigt bildades specialrätter för delar av näringslivet, som t ex bergstingsrätter.

DOMSTOL	FUNKTION
Rådstugurätt	Huvuddomstol i staden.
Kämnärsrätt	Mindre mål. Sakören, skatter.
Accisrätt	Accis vid landtullen.
Sjötullrätt	Sjötull
Hall- o manufakturrätt	Rätt för manufakturer och fabriker.

Tabell 1. Städernas domstolar.

med detta infördes dödsstraff för till exempel hädelse, trolldom och vissa sexuella brott. Detta kan man se i domböcker från den tiden där man i domsutlagen för sådana straff direkt återoppar bibeltexter ur Leviticus (3. Mosebok).

Styrande och dömande

På 1600-talet skildes de styrande och dömande funktionerna åt. Bakom de förvaltningsreformer som då genomfördes stod Axel Oxenstierna, av många bedömd som Sveriges störste statsman genom tiderna. Detta har satt sina spår även i de stater som då låg under svensk förvaltning. Det kan nämnas att Laila Freiwalds vid invigningen av den lettiska arkivutställningen i Karlstad i oktober 1992, hävdade att den grund för förvaltningen i de baltiska staterna som av svenskarna lagts under 1600-talet varit till stor hjälp nu på 1990-talet då man återupprättade staterna i Baltikum.

I städerna fick man rådhusrätten och under denna kämnärsrätten (kämnr, besläktat med kamrer). Övriga rätter, som inrättades i städerna var: Accisrätten, Sjötullsrätten, Hall- och manufaktur-rätten. Se Tabell 1.

Det är att märka att på regional och lokal nivå så fortsatte rätterna att ha även styrande funktioner. I städerna var borgmästaren med magistraten identisk med rådstugurätten

1734 års lag

1734 antogs en ny lag, som ersatte de gamla landslagarna. 1734 års lag började gälla 1736. 1779 gjordes en större revision av denna lag i det att flera straffsatser skrevs om från dödsstraff till livstids arbete på fästning resp spinnhus.

Domstolsarkiv

1593 utfärdades centrala föreskrifter om att originaldombok skulle upprättas vid tingen och att denna i närvaro av näm-

i Sverige

den skulle skulle nedläggas i häradskistan för framtida behov. Det finns dock tidigare spår, som antyder att häradskistor skulle funnits före dess. Dessa kunde vara placerade i tingshuset där sådana fanns. Tingshus var dock ovanliga under 1600-talet. Tingen hölls i regel på gästgivargårdar - på många platser även under hela 1700-talet. Där tingshus saknades förvarades häradskistan vanligen i kyrkan. Det fanns föreskrifter om hur häradskistorna skulle vara utförda, bl a att de skulle vara försedda med tre lås och nycklar.

det problemet att serien häradsrättsprotokoll blivit bruten för just de åren. Det råder förvirring om vem som är rätt arkivbildare. Vissa volymer har kommit på avvägar. Bortsett från detta och andra undantag så har instansordningen varit som Tabell 2 visar.

Bernhard Granholm

Litteratur

Gerhard Hafström, De svenska rättskällornas historia.

Nils Herlitz, Grunddragen av det svenska statsskickets historia, Stockholm 1964.

År	Instansordning						
1614-1849	Häradsrätt	>	Lagmansrätt	>	Hovrätt	>	Nedre justitierev:n
1849-	Häradsrätt	>			Hovrätt	>	Högsta domstolen

Tabell 2. Instansordning.

1635 års landshövdingeinstruktion föreskrev att lagmannens domböcker skulle förvaras i landskista.

Senare tider

Nedre justitierevisionen ändrades i början av 1800-talet till Högsta Domstolen. 1849 avskaffades lagmansrätterna. I städerna avskaffades samtidigt kämnärsrätterna.

Andra förändringar utöver vad vi presenterat här har skett under årens lopp, en del kortvariga. Så till exempel var lagmans- och häradsrätterna hopslagna åren 1718-1719. Den benämndes lagmansrätt. Detta förhållande kan för forskaren ha

Göran Larsson, Städernas arkiv, ur Stadsbor i gångna tider, Stockholm 1989.

Birger Lundberg, Karl XII:s lagmansrätter. Arkivvetenskapliga studier 5, Stockholm 1981, s257f.

Anna Christina Meurling, Svensk Domstolsförvaltning i Livland 1634-1700, Lund 1967.

Lars-Arne Norborg, Källor till Sveriges historia, Lund 1968.

Hasse Petrini, Landskista och härads-kista.

C G Weibull, Dombokföringen och häradsrättsarkiven i Skåne, ur Landsarkivet i Lund, del I, Lund 1987.

Landsarkiv i Karlstad?

Läget betr landsarkiv i Karlstad är i stort sett följande:

I slutet av april besöktes Karlstad av en delegation från riksarkivet med bl a riksarkivarie Erik Norberg. Man fick se arkivlokaler och depå i Gamla Badhuset och i Forshaga samt bokbinderiet i Kristinehamn. Från Karlstad skall man nu ge kostnadsunderlag till den kalkyl som riksarkivet fått i uppdrag av regeringen att lägga fram. Denna skall vara klar i augusti-september.

Bode Janzon säger att om de lokaler museet nu disponerar i Gamla Badhuset kan friläggas så kan det bli utrymme för 2-3000 hyllmeter arkivhandlingar i Gamla Badhuset. Detta täcker kyrkoarkivalier och bouppteckningar, det mest efterfrågade materialet. Resten blir lagt i Forshagadepån med samma framtagningstider som nu gäller för Värmlandsarkivs material.

Enligt utredningen 1991 "Statens arkivdepåer (SOU 1991:31)" är det 5400 hyllmeter som skall överföras från landsarkivet i Göteborg. Till detta kommer de folkbokföringshandlingar som skall överföras från pastorsexpeditionerna.

Såväl Värmlands landsting som Karlstads kommuns beslutande är positiva till planerna. Därmed bör man från dessa få allt det stöd som krävs för att ordna de praktiska detaljerna som t ex lokaliteter.

Detta är allt vad vi kan meddela i dag, men som Bode Janzon sade i den korta telefoninterjun, "Vi får ta ett steg i taget".

Nästa nummer av VärmlandsAnor:

☐ Släkten Lidback forts

☐ Mer om släkten Hierta

☐ I Sofies chiffonjé forts

☐ Åmål 350 år

☐ Nygrens fotosamling

☐ Antavlor

☐ Anor sökes

Ur blad och Forum

Diskulogen nr 28, januari 1993. *Olof Cronberg* skriver bl a om släktforskning i östra Tyskland. Det finns ett institut, Deutsche Zentralstelle für Genealogie (DZfG), som sedan 1920-talet samlat in genealogiskt material. Bl a finns 6000 antavlor och 5 miljoner katalogkort, sorterade på släktnamn och på ortnamn.

Sture Bjelkåker rapporterar från 6:e Nordiska mötet för datateknik i släktforskningen. I Norge finns uppringbara databaser. I Finland finns den sk Kareliska databasen vars syfte är att dataregistrera kyrkböcker från tidigare finländska, numera ryska områden. I Estland har släktforskningen kommit igång; arkiven finns i stort sett kvar, men det råder brist på persondatorer.

Bäffvernytt nr 7 april 1993. En förteckning över "Gamla medikamenter", t ex Islandsmossa, rå lök och trätjära.

GF-Aktuellt nr 108, februari 1993. Under rubriken "Meningsfull sysselsättning" gör *Ian Hamilton* ett upprop för arbetslösa med A-kasseersättning att få ersättning för insatser i föreningslivet (sk Arbetslivsutveckling, ALU). Det finns register som behöver upprättas och uppdateras.

Släktspejaren nr 3 1993. "Historisk villervalla". Under denna rubrik skriver *Göran Berglund* om Herman Lindqvists "Den svenska historien" bl a ".... författaren bevisar att han inte på många år besökt ett bibliotek och inhämtat några som helst källmaterial eller besökt något offentligt arkiv för information". Han ger sedan några exempel på felaktigheter och avslutar med "Boken är en illgärning och opålitlig som källa." Göran Berglund använder bl a några svenska dagstidningar som källor till sina påståenden.

Göran Berglund berättar om Jonas Olsson Engwall från Hällesjö i Jämtland,

som 10 oktober 1837 fick patent på propeller. John Ericsson hade 1836 tagit patent på sin propeller. Engwalls propeller var dock enligt uppgift bättre. Ericsson ändrade konstruktionen succesivt tills den motsvarade Engwalls och tog äran åt sig.

Numret innehåller även en artikel om landslagar och landskapslagar samt ger exempel på innehåll i dessa, t ex ur Kristoffers landslag från 1442: "Bästa ting som bonden har i sitt bo, det är hans hustru. Den som stjälar henne från bonden, han är den störste och värste bland tjuvar".

Ådalingen nr 4 1992. *Bo Molander* och *Lars Nyberg* skriver om läsförmåga utgående från uppgifter i husförhörlängderna. Författarna har gjort en studie huruvida dyslexi (lässvårighet) är ärftlig.

Erik Storhannus skriver om kvarntullslängder.

Boktips

1734 års lag finns att köpa. Det har vid något tillfälle meddelats att faksimilutgåvan av 1734 års lag skulle vara slut. Detta äger sin riktighet evad det gäller den upplaga som gavs ut 1934. Men vid 250-årsjubileet år 1984 gavs en ny faksimilupplaga ut och den går att beställa genom bokhandeln.

Det är Institutet för rättshistorisk forskning som givit ut den under nummer XXXVII. Den beställes genom Nordiska Bokhandeln. Priset är 319:-.

Haploskopi - om detta skriver *Hans Villius* i *Impuls*, Studieförbundet Vuxenskolans tidning, nr 3/1993. Vad är nu haploskopi. Jo, det är något som red och säkert flera av läsarna någon gång råkat ut för. Följ med i texten; förklaringen kommer.

Hans Villius berättar om att han för 45 år sedan var sysselsatt med en källkritisk avhandling om Karl XII:s fälttåg i Ryssland 1708-09. Han hade då funnit två versioner av samma text, den ena längre än den andra. Den längre löd som följer: "Och kom vi omsider till strömmen, och var bara en passage genom strömmen, som var så djup att den räckte en man till

midjan". Den kortare versionen löd: "Och kom vi omsider till strömmen, som var så djup att den räckte en man till midjan".

Hans Villius skriver att han funderade. "Och plötsligt stod hela sammanhanget klart. Avskrivaren som gjort den kortare versionen hade kommit till första 'strömmen' och skrivit ner det. När han sedan höjde blicken till förlagan föll blicken på det andra 'strömmen' och så fortsatte han där".

Haploskopi är alltså när man oavsiktligt hoppar över text mellan likalydande ord.

Haploskopi

ANOR SÖKES

175. Jag söker släkt till **Erik Persson** f 22/6 1681 i Skrottingerud och hans hustru **Ingeborg Larsdotter** f 16/3 1690 i Stensjön, båda i Sunne (S) förs. De vigdes 1708 och bosatte sedan föräldragården Eriks. Ingeborgs föräldrar bodde vid sjön Stensjöns västra sida allra längst västerut i Sunne dåvarande socken.

Av denna släktgren kan nämnas att en av "gossarna" från Stensjötorpen studerade till präst och tog namnet Fryksten. En uppgift säger att Stensjön upptogs av finnar - har någon bevis för detta? Jag kan inte hitta några tidiga finnar, en Per Mickelsson från Homsjön gifter in sig 1701, det är allt.

En av döttrarna i Stensjön gifter sig med Måns Knutson från Knutstorp, som ligger några km längre söderut; inte heller Knutstorphuset är av finnar. Om någon har anknytning till dessa personer och platser, är jag tacksam för svar och för anbyte.

Lennart Hjerpe-Norgren
Uttermansvägen 1A
671 70 Edane
Telefon 0570 - 504 56

176. Jag söker: a) föräldrarna till **Ambrosius Widberg** som var brukspatron i Filipstad, där han dog 28/1 1797. I hfl uppges han vara född 1734. Han var gift först med **Elsa Maria Borgström** och sedan med **Christina Lundgren**.

b) alla smeder med släktnamnet **Warg**, som någon i sin bruksforskning stött på. Jag försöker utforska hela den/de släkten(a).

Agneta Lilie von Rosen
Utflyktsvägen 10
161 51 Bromma
Telefon 08 - 37 36 98

177. Jag söker: mästern Jonas Ersson och hans hustru **Catharina Zonidsdtr**. De bodde förmodligen i Älvsbacka en tid när deras son Lars Jonsson föddes 1735. De kan vara födda omkring 1710-1725.

Doris Hedin
Box 26
864 21 Matfors

178. Jag söker uppgift om: min farfars broder **Alfred Alfredsson** f 26/5 1875 i Bratfors. Hans mor dog och han flyttade då från Penningdal till Nyed den 17/2 1891. Men varken i Nyeds inflyttnings- eller husförhörlängder har jag hittat honom.

Solveig Jonsson
Pl 3557
890 40 Bredbyn

179. Har någon forskat på?:

a) **Jan Morin** f 1734 i Ullervads förs(R), d 27/2 1809, hemmansägare i Västra Högelid i Finnerödja, g m **Beata Berg** f 1733 i Björsåters förs (R), d 5/2 1795.

b) Deras son **Jan Jansson Morin** f 1/10 1763 i Mon i Finnerödja förs, g m **Stina Svensdtr** f 1768 i Nysund.

c) Deras son **Erik Jansson Morin** f 13/8 1791 i V Högelid i Finnerödja, g m **Maria Olsdtr** f 20/3 1792 i Nysund, d 12/5 1853 i Gökthult. Från 1823 hemmansägare i Gökthult i Nysund. Erik utflyttade den 26/10 1861 till Rudskoga.

d) Deras son **Erik Johan Erssop** f 6/3 1818 i Kvarntorp i Nysund, g m **Johanna Sophia Andersdtr** f 18/3 1819 i Mickelrud i Nysund, dotter till hemmansbrukare Anders Jonsson och hans hustru Johanna Sophia Warnquist. Erik och Johanna flyttade 1856 till torpet Billingsfallet under

Södra Billinge herrgårds ägor i Nysund; flyttade 2/11 1868 till Rudskoga.

e) Deras son **Johan Ersson** f 28/4 1845 i Nysund.

Erik Morin
Karlsundsvägen 27
125 52 Älvsjö
Telefon 08-647 82 62

180. Jag söker föräldrar till: a) **Ingeborg Jansdtr** f 2 (3) /11 1780 i Botilsäter (S). Jag kan inte finna dem i födelseboken.

b) **Jan Fredrik Zettervall** f 1777 d 1817 i By (S). Fältjägare 1802. En uppgift ger födelseboken Södra Ny (S), en annan Lidköping. Bor i By (S) från 1807.

John Olov Wikström
Tallstigen 2 C
6480 Karlstad
Telefon 054-860901
010-2314320

181. Jag söker Soldat **Elof Nilsson Skårberg** f troligen 1709 med hustru **Brita Andersdtr** och barnen Nils och Marit, som flyttar från Frykerud på 1750-talet med vart?. Finns ej i angränsande socknar.

Bengt Skoglund
Katrinebergsvägen 1
65342 Karlstad
Telefon 054-560285

182. Är det någon som vet något om **Johan Henriksson Abborr** d 1737. Han var gift med **Marit Olofsdotter** (omgift 1740). De bodde i Sättertorp i N Råda. Namnet Abborr förekommer bland smedsläkter men om det finns något samband har jag inga uppgifter om.

Evert Larson
Trelleborgsvägen Mälarhuset
27052 Borrbý

Fortsättning från sida 21

183. Jeg vil gerne spørge om De kan hjælpe mig med oplysninger om min morfars mormor og morfar **Hammer-smed Johan (Jahn) Pettersson Nyquist** född ca 1768 i Värmland och hustru **Helene (Lena) Petersdotter** född ca 1776.

De er funnet første gang 1801 ved folketælling (husförhör) på Hakadals Jernværk, Nittedal, Norge. Deres første son er døbt 25.5.1801 i Hakadal kirke och het Peter. Næste barn, en dotter, Kristine (Stina) er døbt 1804 i Hakadal. Helene Petersdotter dog 1806 af tuberkulose.

Johan og Helene er antaglig gift i Sverige, vielsen ses ikke i Hakadal.

Annelise Brahtz
Höjlundshusene 71
DK-3500 Værløse
Telefon 42 48 33 96

184. Jeg søger etter personer i familien Schulze. **Carl August Schulze**, född 1843 i Tyskland, giftet seg 12 okt 1868 (antaglig i Oslo?) med **Stina Larsdotter**, född 1832 i Värmland. De fikk dotteren **Gultrud Bertha** 17 mars 1869 i Oslo. De flyttet till Jönköping 1870. Her ble sønnen **Carl Wilhelm Schulze** födt 19.4.1872. De flyttet til Arvika 1873.

Carl August Schulze giftet seg igjen 1883 med **Oline Olsdtr** fra Eidskog, Norge, og i kirkeboka står skifte/dödsfäll så han er enkemann.

Mine spørsmål er: Fikk de flere barn? Döde Stina Larsdotter Schulze i Sverige? Når? När reiste Carl August Schulze med familietil Norge? Ble barna med?

Jeg har sønnen Carl Wilhelm med i folketelling her i 1885. Jeg er interessert i alla opplysninger om familien.

Per Johansen
Odvar Solbergsveg 128
N-0973 Oslo, Norge

Svar på Anor sökes

171 i nr 1992:4

Eftersom Hägg(e)vik ligger nära Borgviks bruk finns det kanske anledning att söka där, eftersom det mig veterligen inte fanns några järnbruk eller smedjor i Eds sn.

En Broström född på Borgvik var bland annat komminister i Ed och Gillberga. Han var son till hammarsmeden Bengt Ersson på Borgviks bruk och h h Margareta Andersdotter Holmström. Han gifte sig med sin kusin Catharina Carlmark från Grums. Dessa uppgifter ur Linus Brodins bok om Gillberga kanske kan vara till någon hjälp.

Peter Funke Mölnadal

I Sofies chiffonjé, artikel på sida 14, fanns detta brev

Chiffonjé Sam 4te Mars 1886

älskade Sater och mig jag
har nu taga mig Sam friheten
och fått minnans finna handfär
att besvara. Eftersom har kammar
bruf hvor jag har en att sad-
huden har varit så blott Sater var
väl inte någon gläde tvivling
att på hära ty vad är lifet
ittan liksom minnans minnans
Sama ord sam. Joh. hären jag
och hären tag valsinad minnans
minnans och ären hären. jag att

Annons

Gustaf Schröder

den legendariske jägaren

av Kåa Wennberg

Gustaf Schröder (1824-1912) levde ett innehållsrikt liv. I denna bok får vi följa alla hans 88 år från födelsen i Edsvalla fram till slutet i Stockholm.

Han arbetade först som skogstjänsteman under många år. Vid 63 års ålder började hans författarskap som varade i drygt 20 år.

Boken är inbunden, 175 sidor och rikt illustrerad. Pris 160.00. Den kan beställas av utgivaren:

*Kåa Wennberg
Blåhammarvägen 7
13242 Saltsjö-Boo
Telefon 08-7153548, 0766-40440*

Annons

Värmlandsforskare

i Sveriges Släktforskarförteckning

Sammanställd av Gunnar Jonsson, Säfte

Innehåller namn, adress, telefon för 89 släktforskare som sysslar med släkter med anknytning till Värmland, med ortregister, släktregister och specialregister jämte blankett med ifyllnadsanvisningar

Sätt in kr 20.00 + porto 9.50 på postgiro 469660-5 så sänder vi 1 ex av förteckningen

Värmlands Släktforskarförening, Norra Berghaget, 66732 Forshaga

Gillbergs härads nämndemän utanför det gamla tingshuset i Häljebol, Gillberga socken. Bilden tagen omkring sekelskiftet av okänd fotograf. (Ur Wermlandica 1986).

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning retur med den nya adressen till:

Värmlands Släktforskarförening

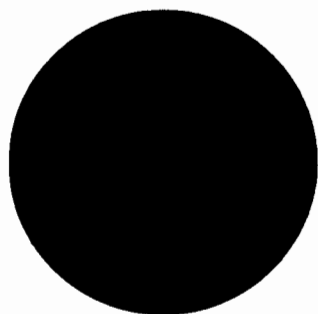
c/o Lars-Gunnar Sander

Norra Berghaget

667 32 FORSHAGA

B

Föreningsbrev

Tryck i Värmland Tryck i Karlstad Tryck på Knappen

Värmlands mest kompletta tryckeri. Nu med ett par nyheter!

Nyhet 1: Färgkopiator

Nyhet 2: Xerox nya trycksystem

Innebär att Repro-Tryck-Fals och Häft byggts in i världens bästa och snabbaste kopiator. Det betyder att du kan få färdiga broschyrer på dagen. Även med 4-färgstryck på omslaget. I många fall till en bråkdel av kostnaden för en konventionell trycksak.

Titta in för en demonstration!

Tryckeri AB Knappen – *Alltid på gång med det senaste!*

Ramgatan 7, Karlstad • Tel. 054-15 66 75 • Fax 054-15 60 77